

2017

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MATEMATIKO, NARAVOSLOVJE IN
INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

ZAKLJUČNA NALOGA

ZAKLJUČNA NALOGA
UPORABA NEMŠKEGA MODELA
SAMOCENJEVANJA USPEŠNOSTI UPRAVLJANJA
NARAVNIH PARKOV V SLOVENIJI

ŽUNEC

EVA ŽUNEC

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MATEMATIKO, NARAVOSLOVJE IN
INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

Zaključna naloga

**Uporaba nemškega modela samoocenjevanja uspešnosti upravljanja
naravnih parkov v Sloveniji**

(Application of German self-assessment method about management effectiveness in
protected areas on Slovenian nature parks)

Ime in priimek: Eva Žunec

Študijski program: Biodiverziteteta

Mentor: doc. dr. Andrej Sovinc

Koper, avgust 2017

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Eva ŽUNEC

Naslov zaključne naloge: Uporaba nemškega modela samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov v Sloveniji

Kraj: Koper

Leto: 2017

Število listov: 28

Število preglednic: 3

Število prilog: 7

Število strani prilog: 70

Število referenc: 21

Mentor: doc. dr. Andrej Sovinc

Ključne besede: zavarovano območje, naravni park, krajinski park, regijski park vprašalnik, upravljanje, kriterij

Izveček: v slovenskem sistemu varstva narave ni definicije zavarovanega območja. Ustanovitelju zavarovanega območja je dana možnost, da iz nabora v zakonu določenih usmeritev za upravljanje območja po lastni presoji izbere tiste, ki se mu zdijo za določeno območje primerni. S tem je dopuščena možnost, da se standardi upravljanja znižujejo, saj se lahko določene omejitve ali prepovedi rabe, ki so ključne za ohranjanje narave, izpustijo. Na ta način lahko pride tudi do izogibanja upoštevanja minimalnih mednarodnih standardov za zavarovana območja, kot jih predpisuje Mednarodna zveza za ohranitev narave (IUCN). Nemški naravni parki so sprejeli metodološki pristop samoocenjevanja doseganja ciljev upravljanja, s katerim lahko upravljavci in ustanovitelji zavarovanih območij, pa tudi splošna javnost, ocenijo, kako uspešni so pri doseganju ciljev varstva narave in razvoja lokalne skupnosti. Takšne metodologije v Sloveniji nimamo, bi pa bila potrebna, posebej ob velikem številu krajinskih in regijskih parkov, ki jih imamo.

V diplomskem delu je predstavljena preveritev metodologije na enem od slovenskih naravnih parkov in izdelana kritična analiza uporabnosti nemškega pristopa za slovensko okolje.

Key words documentation

Name and SURNAME: Eva ŽUNEC

Title of the final project paper: Application of German self-assessment method about management effectiveness in protected areas on Slovenian nature parks

Place: Koper

Year: 2017

Number of pages: 28

Number of tables: 3

Number of appendix: 7

Number of appendix pages: 70

Number of references: 21

Mentor: Assis. Prof. Andrej Sovinc, PhD

Key words: protected area, nature park, landscape park, regional park, questionnaire, management, criterion

Abstract: There is no definition of protected areas in Slovenian system of conservation. Therefore, the founder or the manager of a newly established protected area in our country is able to choose which part of the law shall be taken into consideration, under his own terms and ambitions. Management standards can significantly decrease with such actions and important restraints, crucial bans of use, vital for preservation of nature are eliminated and left out. Furthermore, they are not in compliance with minimal international standards for protected areas, constructed by the non-profit International Union for Conservation of Nature (IUCN). German nature parks recently met a methodological approach of self-assessing their management efficiency in nature parks, where the protected area administrators as well as the general public are able to evaluate how successful the parks are in achieving their objectives in nature conservation and in the process of local development but wider region as well. Slovenia does not yet have such methodology, although the unified criteria and the great number of our nature parks, meaning regional parks and landscape parks could suggest otherwise.

The aim of the paper was evaluate the methodology on one of the Slovenian nature parks with a complete critical analysis of possible applicability of German approach for Slovenia.

ZAHVALA

Moja zahvala gre vsem, ki so kakorkoli pripomogli k nastajanju tega zaključnega dela, rada pa bi izpostavila nekaj konkretnih oseb.

Na tej točki bi se rada zahvalila Bredi Lebe, babici za vso pomoč pri prevajanju iz nemščine in predvsem iskanju primernih strokovnih izrazov, ki so vprašalnik pripeljali do okusnega preglednega izdelka.

Taji Pajmon Rak za študijsko družbo, čudovito prijateljstvo in sprotno motivacijo, za katero upam, da je po potrebi prehajala obojestransko.

Naslednja zahvala gre direktorju Kozjanskega regijskega parka, mag. Teu Oršaniču za prvo reševanje še nedodelanega vprašalnika, obenem pa ker mi je dal za mislit o alternativnih možnostih glede mojega zaključnega dela in tudi širše ter za vsa konkretna dodatna mnenja, ki so pripomogla k izboljšavi same naloge.

Največji hvala pa gre seveda mojemu nezamenljivemu mentorju, dr. Andreju Sovincu za neutrudnost, celovito podporo med izdelovanjem naloge, čas za oblikovanje mojih idej v dejanske uspehe in vso posredovano znanje, skratka res dobro mentorstvo.

Hvala še enkrat vsem! Za pomoč, podporo in vložen čas.

Zaključno nalogo bi želela posvetiti mojemu dediju - nepozabni osebi, ki me je navdušila za naravo, njene lepote in nauke.

Hvala ti, da si me usmeril v biologijo in mi razkril čarovnijo življenja.

Eva

Kazalo vsebine

1	UVOD	1
1.1	Metodološki okvir diplomskega dela.....	1
1.2	Namen in cilji diplomskega dela.....	2
2	METODE DELA.....	3
2.1	Izbrana metoda dela	3
2.2	Razčlemba vprašalnika	4
2.3	Kozjanski regijski park	6
3	REZULTATI Z DISKUSIJO	7
3.1	Opis in primerjava kriterijev za zavarovana območja	7
3.2	Modifikacije vprašalnika in kritika metode	14
3.3	Konkreten primer	16
4	ZAKLJUČEK.....	18
5	LITERATURA IN VIRI	20

Kazalo preglednic

Preglednica 1: Veljavnosti IUCN smernic in sovpadanje definicij zavarovanih območij po IUCN v Sloveniji in Nemčiji, povzeto po Dudleyju (2008) ter Sovincu in sodelavcih (2011).....	7
Preglednica 2: Podatki o naravnih parkih v Sloveniji in Nemčiji, kjer so IUCN smernice temelj, povzeto po Dudleyju (2008), Zakonu o ohranjanju narave (2004) in Federal Agency for Nature Conservation (2017).....	10
Preglednica 3: Pregled vloge in namena zavarovanih območij v Sloveniji in Nemčiji, kjer so IUCN smernice temelj, povzeto po Dudleyju (2008), Zakonu o ohranjanju narave (2004) in German Law Archive (2015).....	11

Kazalo prilog

Priloga A: Vprašalnik samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov s točkami - uvod, kazalo, osebna izkaznica naravnega parka in predstavitveni portfelj sklopov vprašanj

Priloga B: Vprašalnik samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov s točkami - Področje aktivnosti 1: Vodenje in organizacija

Priloga C: Vprašalnik samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov s točkami - Področje aktivnosti 2: Varovanje narave in vzdrževanje krajine

Priloga D: Vprašalnik samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov s točkami - Področje aktivnosti 3: Trajnostni turizem in rekreacija

Priloga E: Vprašalnik samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov s točkami - Področje aktivnosti 4: Okoljsko izobraževanje in komunikacija

Priloga F: Vprašalnik samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov s točkami - Področje aktivnosti 5: Trajnostni regijski razvoj

Priloga G: Podrobnejša navodila k izpolnjevanju nekaterih vprašanj kriterija za samoocenjevanje upravljanja naravnih parkov

Seznam kratic

ARSO: Agencija Republike Slovenije za okolje;

IUCN: International Union for Conservation of Nature and Natural Resources oziroma Svetovna zveza za ohranitev narave;

KP: krajinski park;

RP: regijski park;

RS: Republika Slovenija;

VDN: Verband Deutscher Naturparke oziroma Zveza nemških naravnih parkov;

ZON: Zakon o ohranjanju narave.

1 UVOD

Piše se leto 1872. Tedanji predsednik Združenih držav Amerike z zakonskim aktom ustanovi Yellowstoneški narodni park. Prvi na svetu. Namen? Javnosti zagotoviti prostor za rekreacijo in zabavo (National Park Service 2017).

Sledi leto 1948. Ustanovljena je Svetovna zveza za varstvo narave. Namen in naloga? Z raziskovanjem in izobraževanjem vplivati na človeštvo, da bi zagotovili trajnostno rabo naravnih virov in ohranili naš življenjski prostor (IUCN 2017).

Leta 1962 izide knjiga z naslovom Nema pomlad avtorice Rachel Carson, ene prvih okoljevarstvenic. Človeški razvoj je v vzponu; ustanavljajo se podjetja, multinacionalke, globalizacija se širi. Želja po uspehu se preveša v požrešnost. Po poljih z letali množično sipajo strupene, večinoma celo nepreverjene kemikalije, ki naj bi zagotovile boljši pridelek in hrano za vse večje število ljudi. Prve posledice občutijo ostali, manjši in občutljivejši organizmi. Javnost se upre šele, ko pričnejo z neba padati tudi jate mrtvih ptic.

1.1 Metodološki okvir diplomskega dela

Naloga naj bi pokazala, kje so potrebne izboljšave na področju učinkovitega upravljanja z zavarovanimi območji v Sloveniji in ali jih je z razvojem tega vprašalnika možno vpeljati. Odločila sem se prilagoditev metode samoocenjevanja naravnih parkov, ki se je v Nemčiji izkazala za uspešno.

Razvoj kriterijev za ocenitev delovanja oziroma preverjanja uspešnosti zavarovanih območij predstavlja instrument, s katerim se delo naravnih parkov nadgradi v različnih smereh. Služi kot podpora pri upravljanju, ključ za trajnostni razvoj lokalnih skupnosti in širše regije ter njihovo celotno delo predstavi javnosti. Okvir vprašalnika je namerno postavljen nad kompetence večine naravnih parkov, zaradi česar se v želji po doseganju boljših rezultatov v delovanju naravnega parka zagotovi tudi aktivno sodelovanje ostalih skupin vpletenih, ne le pristojne administracije, obenem pa pušča še veliko prostora za izboljšavo na pomembnih področjih delovanja (German Nature Parks' Quality Campaign 2008). Naravni parki s takšnim delovanjem pridobijo potencial vodilnega pri trajnostnem razvoju regije, kar predstavlja velik korak k prihodnjemu ohranjanju življenja na planetu Zemlja.

1.2 Namen in cilji diplomskega dela

Slovenija ima eno izmed najvišjih stopenj biotske raznovrstnosti med državami Evropske unije (Mršič 1997) in zato je izredni potencial pri ohranjanju narave, njenih funkcij v smislu ekosistemskih koristi in poudarjanja njene vrednosti za prihodnost človeštva.

Prvo zavarovano območje pri nas, Triglavski narodni park je bilo ustanovljeno leta 1981, takoj za njim pa še Kozjanski regijski park (Naravni parki Slovenije 2017). Slednji bo v moji zaključni nalogi služil kot prva podlaga za prenos nemškega modela samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov na Slovenijo. S takšno metodo bi želela narediti korak k poenotenju kriterijev glede njihovega ustanavljanja, kar bi omogočilo možnost primerjanja in boljšega povezovanja dveh parkov iz iste kategorije, čemur trenutno ni tako, obenem pa približati tudi mednarodne standarde, ki veljajo za zavarovana območja. To bi zagotovilo boljšo podporo in razumevanje javnosti o pomembnosti takšnih naravno ohranjenih območij pri nas in ugotoviti, kaj se skriva pod ponudbo naravnega parka.

Namen zaključne naloge je bil prirediti nemško metodologijo samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov, jo opisati in razložiti sistem točkovanja ter vprašalnik testirati na enem izmed slovenskih širših zavarovanih območij. S tem pa ugotoviti, ali je metoda sploh primerna za Slovenijo in ali so potrebne kakšne modifikacije vprašanj. Pred tem je potrebno predstaviti definicijo nemškega "naturparka" ter krajinskih in regijskih parkov pri nas ter primerjati njihovo medsebojno podobnost.

Namen analize odgovorov Kozjanskega regijskega parka je, da se uporabijo kot temelj izboljšav vprašalnika, saj bo smisel modifikacij oziroma potreba po dodatnih spremembah vidna šele v praksi, torej po preveritvi uporabnosti vprašalnika na konkretnem primeru parka iz Slovenije.

Postavila sem naslednji hipotezi:

- **Hipoteza 1:** Definiciji nemškega naravnega parka ter slovenskega krajinskega in regijskega parka sta si podobni do te mere, da dopuščata uporabo nemške metodologije na slovenskih naravnih parkih.
- **Hipoteza 2:** Vprašalnik nemške analize je ustrezen tudi za uporabo na slovenskih primerih krajinskih in regijskih parkov.

2 METODE DELA

Uporabljene so bile naslednje metode dela: analiza literaturnih in drugih virov ter metoda intervjuja. Izbrana metodologija nemške kampanje v zaključni nalogi ni bila le prevedena, temveč tudi prilagojena slovenskih razmeram.

V naslovu zaključne naloge je uporabljen izraz "naravni parki", pod katerega sem po slovenski terminologiji združila regijske in krajinske parke, ki spadajo v širše zavarovana območja v Sloveniji. Njuna združitev pod skupno ime "naravni parki" v tej zaključni nalogi izhaja iz izstopajoče značilnosti, da oba poudarjata interakcijo ljudi z naravo.

Definiciji po Zakonu o ohranjanju narave (ZON 2004) se glasita:

- Krajinski park je območje s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo, ki ima veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednost.
- Regijski park je obsežno območje regijsko značilnih ekosistemov in krajine z večjimi deli prvobitne narave in območji naravnih vrednot, ki se prepletajo z deli narave, kjer je človekov vpliv večji, vendarle pa z naravo uravnotežen.

Definicija nemškega naravnega parka (*nem.* naturpark) po Zvezni agenciji za varstvo narave (2017) pa je naslednja: "Večje območje, ki se razvija in upravlja kot trajnostna enota in bo v večini vsebovalo zavarovano krajino ali naravne rezervate, ki imajo visoko pestrost vrst in heterogenih habitatov, obenem pa je primerno za razvoj trajnostnega turizma in rekreacije".

2.1 Izbrana metoda dela

Zveza nemških naravnih parkov (*nem.* Verband Deutscher Naturparke) je leta 2010 izdala vprašalnik samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov (*nem.* Qualitätsoffensive Naturparke, v nadaljevanju: Vprašalnik). Dve leti prej je v angleščini izšla že prirejena skrajšana verzija (German Nature Parks' Quality Campaign 2008). Glavni cilji so bili povečati učinkovitost pri upravljanju naravnih parkov, razširiti proces trajnostnega razvoja ter spodbuditi aktivnejšo vključitev širše skupnosti. Povezovanje varstva narave s splošno javnostjo je izjemnega pomena, saj je za zagotavljanje uspešnosti nekega zavarovanega območja nujna podpora in razumevanje okolice. Nemški kolegi so v tem smislu pripravili precej podroben, razmišljujoč in bogat model.

Znotraj treh obdobj v drugi polovici leta 2004 so Vprašalnik preverili na trinajstih naravnih parkih po Nemčiji. Prvi dve preizkušnji sta bili opravljene *in situ*, tretjič pa se je Vprašalnik razposlalo petim naravnim parkom, da se ugotovi, ali ga je možno izpolniti

pravilno brez *in situ* pomoči. Metoda je bila priznana leta 2005 na konferenci upravljalcev Zveze nemških naravnih parkov in konferenci članov Europarc Nemčije. Sodelovanje v ugotavljanju uspešnosti upravljanja naravnih parkov v Nemčiji je bilo prostovoljno in prosto dostopno na spletni strani Zveze nemških naravnih parkov (German Nature Parks' Quality Campaign 2008).

Po koncu prevajanja vprašalnika nemške zveze naravnih parkov, je bilo treba opraviti določene prilagoditve, da je postal berljiv oziroma primeren za slovenske razmere - nekatera vprašanja je bilo potrebno zavreči zaradi nesmisla, saj za Slovenijo določenih kriterijev sploh ni bilo možno preverjati zaradi drugačnosti samega sistema delovanja tukajšnjih zavarovanih območij. Obenem je bilo potrebno predrugačiti tudi točkovanje, ki se je po spremembah vprašalnika porušilo.

Z metodo intervjuja so bili pridobljeni odgovori na Vprašalnik o uspešnosti upravljanja naravnih parkov s strani direktorja Kozjanskega parka, ki so služili kot podlaga za kritično analizo in ocenitev primernosti orodja za samoocenjevanje za Slovenijo. Vprašalnik je namenjen v reševanje upravljalcem zavarovanih območij, medtem ko njihovi odgovori služijo tudi kot možnost večjega vključevanja partnerjev in sodelovanja med samimi parki ter izobraževanju javnosti o delovanju naravnih parkov ob predstavitvi rezultatov. Intervju je bil opravljen 15. 12. 2016 v regijskem parku in na podlagi dodatnih komentarjev je bilo Vprašalnik na določenih mestih mogoče bolje modificirati, česar pred dejanskim reševanjem ni bilo možno zaznati.

2.2 Razčlemba vprašalnika

V končni verziji prevedenega orodja za preverjanje uspešnosti naravnih parkov za Slovenijo, ki se nahaja v Prilogah A-G, je skupno 87 vprašanj, razdeljenih na pet večjih sklopov oziroma področij aktivnosti. Prvih nekaj strani po osebni izkaznici parka služi kot vpeljava v vprašalnik in predstavi sklope vprašanj oziroma svojo namembnost v obliki portfelja, ki se ga ne ocenjuje. Točkovanje je vzpostavljeno za sledečih pet področij aktivnosti: Vodenje in organizacija, Varstvo narave in vzdrževanje krajine, Trajnostni turizem in oddih, Okoljsko izobraževanje in komunikacija, Trajnostni regijski razvoj.

Področje aktivnosti 1: Vodenje in organizacija sprašuje po sestavnih delih načrta upravljanja in interesnih skupinah naravnega parka, njegovem financiranju in osebju ter o njihovem izobraževanju. Presoja ciljev pri upravljanju, sodelovanje na mednarodnem nivoju in podeljene nagrade so prav tako vključene v analizo. Zaključni se z vprašanji o ravnanju z odpadki, vodo in energijo.

Področje aktivnosti 2: Varstvo narave in krajine nosi poudarek na vprašanjih o ključnih ukrepih pri upravljanju s habitati, Naturo 2000, glede učinkovitega vodenja obiskovalcev

po naravnem parku ter o trajnostni rabi naravnih virov na področju kmetijstva, gozdarstva in uspešnega sodelovanja z deležniki.

Področje aktivnosti 3: Trajnostni turizem in oddih preverja nabor aktivnosti doživljanja narave in postavitve informacijskih točk v naravnem parku, ponudbo prenočišč in gastronomije, o treh glavnih športnih aktivnostih v naravnem parku. Vprašanja preverjajo še koncepte in pripadajoče projekte na področju trajnostnega turizma ter uspešnost trženja samega območja.

Področje aktivnosti 4: Okoljsko izobraževanje in komunikacija razčleni ponudbo v turističnih informacijskih središčih za obiskovalce, predstavljene teme, prireditve in dogajanja znotraj naravnega parka ter dostopno tiskano gradivo, njegove spletne vsebine ter stik z javnostjo na področju regije in širše. Upravljavcu je potrebno navesti še informacije o izvedenih projektih na tem področju ter o sodelovanju z deležniki.

Področje aktivnosti 5: Trajnostni regijski razvoj nudi vpogled v kulturno ponudbo območja, mrežo partnerjev ter ustvarjanje in trženje lokalnih produktov. Dotakne se tudi mobilnosti oziroma možnosti dostopa do naravnega parka, njegovih projektov ter sodelovanj na tem področju.

Točkovanje je bilo postavljeno s strani avtorjev Vprašalnika na način, da vsak sklop vprašanj lahko doprinese 20% k celoti, s točkami je ovrednoten na največje možno doseženo število 100. Takšnih sklopov je pet, torej je največje možno število doseženih točk 500. Sam vprašalnik je zastavljen nad zmožnostjo večine ravno z namenom, da postavi zgled ter širši okvir oziroma prostor za (nujne) spremembe (German Nature Parks' Quality Campaign 2008).

Za boljše delovanje naravnih parkov je v Sloveniji potrebno tudi povečanje finančnih sredstev, ki bi si jih naravni parki v prihodnje lahko zagotovili na podoben način, kot so to izvedli v Nemčiji glede na doseženo število točk rešenega Vprašalnika. Če intervjuvani naravni park doseže 200 od 500 možnih točk in vsaj 20 točk iz vsakega področja aktivnosti, pridobi naziv "Kvaliteten naravni park", nato pa se preko časa spodnja meja doseženih točk za nagrado dviguje - po treh letih. "Kvaliteten naravni park" prav tako prejme prepoznaven certifikat, s katerim poveča možnost finančnih prilivov oziroma novih sodelovanj in sponzorstev. Naravni parki, ki ne dosežejo meje 200 točk, postanejo "Partnerji kampanje za izboljšavo naravnih parkov". Oboji prejmejo rezultate Vprašalnika v obliki doseženega števila točk, del analize se objavi v bazi Nemške zveze naravnih parkov, nekateri podatki so dostopni tudi splošni javnosti (German Nature Parks' Quality Campaign 2008).

V Prilogah A-F je podan preveden in modificiran Vprašalnik za samoocenjevanje uspešnosti upravljanja naravnih parkov s pripisanim točkovanjem. Odgovori s strani

direktorja Kozjanskega regijskega parka, pridobljeni z metodo intervjuja, ki jih je podal na prvo slovensko verzijo vprašalnika, bodo služili kot podlaga za argumentirano kritično analizo v diskusiji zaključne naloge. Pod prilogo G so podane še dodatne obrazložitve k nekaterim vprašanjem za lažje reševanje.

2.3 Kozjanski regijski park

Kozjanski regijski park sem izbrala kot prvi naravni park Slovenije za izpolnjevanje orodja za ocenjevanje uspešnosti upravljanja, ker so vsi preverjeni sklopi oziroma področja aktivnosti zelo dobro zastopani in je drugo najstarejše širše zavarovano območje z upravljavcem v Sloveniji. Med drugim je njihova spletna stran podatkovno izjemno bogata in redno posodobljena, zajemajo veliko območje z raznovrstnimi habitati, recimo visokodebelne travniške sadovnjake in znamenitosti kot so izjemna drevesa na Čelovniku, geološka učna pot Rudnica/ Virštanj, imajo željo po povezovanju - tako na državni ravni kot mednarodno, smisel za izobraževanje (primer: učna pot Vetrnik), ohranjajo tradicijo s praznikom kozjanskega jabolka ter stik s tamkajšnjim prebivalstvom preko festivalov in razstav, s storitveno znamko Sožitje (Kozjanski park 2012).

3 REZULTATI Z DISKUSIJO

3.1 Opis in primerjava kriterijev za zavarovana območja

Zaradi lažjega razumevanja možnosti prenosa Vprašalnika na slovensko okolje je bila potrebna seznanitev z nemškim sistemom varstva narave in z mednarodnimi standardi, ki jih je pripravila Svetovna zveza za ohranitev narave (IUCN) po Dudleyju (2008). S pomočjo dela Sovinca in sodelavcev (2011), v katerem so primerjali mednarodna in slovenska merila kategorizacije zavarovanih območij, sem pripravila Preglednice 1, 2 in 3, kjer je opravljena primerjava značilnosti, pomembnih za razumevanje podobnosti oziroma odstopanj v pristopih k varovanju narave ter uspešno uporabo Vprašalnika v Sloveniji.

Najprej nekaj splošnih podatkov za lažje prebiranje preglednic. IUCN, International Union for Conservation of Nature and Natural Resources oziroma Svetovna zveza za ohranitev narave je bila kot mednarodna organizacija ustanovljena leta 1948 (IUCN 2017). Slovenija je članica IUCN od leta 1993, zastopa jo Agencija RS za okolje kot vladna agencija, posamezniki pa sodelujejo v različnih komisijah (obstaja jih šest), zlasti v WCPA, SSC, CEC (ARSO 2017). Nemčija na začetnem zasedanju IUCN leta 1948 ni prisotna, na drugem sestanku pa jo predstavlja 'Schutzgemeinschaft Deutsches Wild', ki je včlanjen leta 1951. Kot država postane Nemčija članica šele 01. 01. 1958 (IUCN 2017).

Preglednica 1: Veljavnosti IUCN smernic in sovpadanje definicij zavarovanih območij po IUCN v Sloveniji in Nemčiji, povzeto po Dudleyju (2008) ter Sovincu in sodelavcih (2011)

	IUCN	Slovenija	Nemčija
veljavnost IUCN:	<ul style="list-style-type: none"> - Mednarodna klasifikacija zavarovanih območij in veljavnost, podpira jo Konvencija o biološki raznovrstnosti, ki je obvezna za podpisnice. - Sedem opisnih kategorij za zavarovana območja; z definicijo "določen geografski prostor,	<ul style="list-style-type: none"> - IUCN-ove smernice se ne skladajo povsem s slovenskim sistemom varstva narave (standardi so nižji, temelj je ZON 2004); imamo šest kategorij razvrstitve zavarovanih območij. - V Zakonu o ohranjanju narave	<ul style="list-style-type: none"> - (Še) nima uradnega statusa v nemški zakonodaji - dela se v smeri izboljševanja in povečanja pomembnosti IUCN standardov. - Naravni parki so definirani v sklopu državnega akta (<i>BNatSchG</i>). - Leta 2011 IUCN in Nemčija izdala Bonn

	<p>ki je s pomočjo pravnih ali drugih veljavnih ukrepov priznan kot namenski prostor, ki je upravljan tako, da se zagotovi dolgoročno varstvo narave skupaj s pripadajočimi ekosistemskimi storitvami in kulturnimi vrednotami” in kjer primarni cilj varovanja narave velja na vsaj 75% območja (IUCN 2017).</p>	<p>sploh ni splošne definicije zavarovanega območja; opis stanja narave določa kategorijo.</p>	<p>Challenge, globalni poziv za obnovitev 150 milijonov hektarjev degradiranih ozemlji po svetu do 2020 in 350 milijonov hektarjev do leta 2030 (IUCN 2017).</p>
<p>primerjana kategorija v zaključni nalogi:</p>	<p>V. kategorija, zavarovana krajina. - V. kategorija (oziroma po definiciji najboljše ujemanje z IUCN merili glede na posamezne države) zavzema v Sloveniji in Evropi največji delež površin zavarovanega ozemlja. - IUCN kategorije zavarovanih območij so opredeljene na osnovi upravljavskih ciljev, kar vodi v učinkovito upravljanje dotičnega območja.</p>	<p>- Krajinski park (krajše KP), ki je skoraj lahko enačen z opisom trajnostno upravljanega podeželja zunaj zavarovanih območij in regijski park (krajše RP) po ZON (2004) spadata pod širša zavarovana območja v Sloveniji. - Povezani so v Skupnost naravnih parkov Slovenije. - Kategorije niso opredeljene po upravljavskih ciljih, zato minimalni standardi nejasni, posamezni varstveni režimi so lahko subjektivni.</p>	<p>- Naravni parki so povezani v Zvezo nemških naravnih parkov; čezmejne parke upravlja Europarc Federacija (VDN 2017). - Detajli za posamezen naravni park variirajo glede na posamezne zvezne dežele in njihove lokalne zakone (Federal Agency for Nature Conservation 2017). - Leta 2013 podpis "European Nature Park Declaration" skupaj s Slovenijo, Madžarsko, Avstrijo in Francijo.</p>

<p>definicija, opis kategorije:</p>	<p>- Zavarovana krajina je po Dudleyju (2008) definirana kot "dolgoletna interakcija človeka in narave, ki se mora ohranjati zaradi ekološkega značaja območja".</p>	<p>- Krajinski park (KP) je po ZON-u (2004) opisan kot "kakovosten dolgotrajni preplet človeškega vpliva in narave";</p> <p>- regijski park (RP) pa kot "večji deli prvobitne narave se prepletajo z deli narave pod človeškim vplivom, ki pa je uravnotežen z naravo".</p>	<p>- Naravni park (nem: 'naturpark') je "veliko območje, ki se bo razvijalo in upravljalo kot skupna enota in bo v večini vsebovalo zavarovano krajino ali naravne rezervate, ki imajo visoko pestrost vrst in heterogenih habitatov" (Federal Agency for Nature Conservation 2017).</p>
<p>primarni upravljavski cilj:</p>	<p>- Varstvo pomembne krajine, narave, kulturnih znamenitosti.</p> <p>- Stopnja naravnosti se v vsakem zavarovanem območju ohranja ali celo povečuje, območje pa mora biti dovolj obsežno, da zagotavlja celovito in dolgoročno varstvo narave in ekosistemske storitve.</p>	<p>- Varstvo narave in ostalih pomembnih vrednot, ki so nastale v procesu interakcije s človekom.</p>	<p>- Cilj je stremeti k trajnostnemu upravljanju krajine, predvsem primerne za rekreacijo in trajnostni turizem.</p> <p>- Petersberger program leta 2006 definira upravljavske cilje za naravne parke, skupaj z navodili (VDN 2009) ter "Nature Park Quality Campaign" vprašalnik kot vodilo za prihodnja leta.</p>
<p>drugi cilji*: * niso v nasprotju s primarnimi cilji</p>	<p>- Priložnost za aktivnosti, ki niso v nasprotju s primarnimi cilji - na primer: sprostitev, rekreacija, ...</p>	<p>- Rekreacija, turizem, spodbuditi aktivno sodelovanje skupnosti in ohranjanje agrobiotske raznolikosti.</p>	<p>- Prednostna ideja je 'varovati skozi rabo' oziroma promocija trajnostne rabe.</p> <p>- Sprejemanje in sodelovanje populacije pri varovanju kulturne krajine in narave. S</p>

			takšnim odnosom povezovanja varovanja narave in potreb rekreativcev imajo vsi korist - trajnostni turizem s spoštovanjem naravnih vrednot in krajine je ključen.
--	--	--	--

Iz prve preglednice je razvidno, da slovenski in nemški sistem varstva narave odstopata od IUCN smernic za zavarovana območja, imata pa državi podobni definiciji za naravni park, ki sovпада z IUCN V. kategorijo zavarovanja. Varstvo narave in trajnostni razvoj sta vodilna cilja, h katerima stremita obe.

Preglednica 2: Podatki o naravnih parkih v Sloveniji in Nemčiji, kjer so IUCN smernice temelj, povzeto po Dudleyju (2008), Zakonu o ohranjanju narave (2004) in Federal Agency for Nature Conservation (2017)

	IUCN	Slovenija	Nemčija
velikost območij naravnih parkov (%) v državi:	/	- Pod 10% Slovenije (ARSO 2017). - KP: 5.7%; RP: 2%.	- 27.8% območja Nemčije (Federal Agency for Nature Conservation 2017).
upravljanje:	- Priporočeno.	- Ni nujno. - Biti mora tradicionalno in v skladu s primarnim ciljem varovanja narave.	- Sponzorji naravnih parkov so klubi ali lokalna združenja s posebnimi nameni (Federal Agency for Nature Conservation 2017).
minimalni standard, kjer mora imeti varovanje narave prednost oziroma kjer je varstveni režim prioriteta:	- Strožji varstveni režim naj velja na 75% območja (Dudley 2008).	- Ni enoznačno definirano. - KP: območje določi akt o zavarovanju (nima dveh con z različnima varstvenima režimoma).	- Po večini sestoji iz območij zavarovane krajine in območij varovanja narave.

		- RP: strožji varstveni režim naj velja v manjšem obsegu in točkovno, kar je v nasprotju z IUCN priporočili.	
število naravnih parkov:	/	- Krajinskih parkov imamo 46; regijske parke pa 3 (ARSO 2017).	- Trenutno ima Nemčija 103 naravne parke (Federal Agency for Nature Conservation 2016).
primer:	/	- KP: Krajinski park Goričko, Krajinski park Sečoveljske soline. - RP: Kozjanski park, Regijski park Škocjanske jame.	- Lüneburg Heath Nature Park, Nassau, Obere Donau, Taunus, Westensee.

V drugi preglednici so podrobneje predstavljeni naravni parki v smislu območja, ki ga zavzemajo in njihovega števila v posamezni državi. Razvidno je tudi, da ne v Sloveniji ne v Nemčiji ni zadoščeno IUCN minimalnim standardom za območja znotraj naravnih parkov, kjer bi moralo biti varovanje narave prioriteta.

Preglednica 3: Pregled vloge in namena zavarovanih območij v Sloveniji in Nemčiji, kjer so IUCN smernice temelj, povzeto po Dudleyju (2008), Zakonu o ohranjanju narave (2004) in German Law Archive (2015)

	IUCN	Slovenija	Nemčija
vloga v krajini:	- Območje vzdrževanja biodiverzitete.	- Značilna krajina z elementi naravne in kulturne dediščine.	- Pomaga ohranjati območja naravnih lepot, kulturne krajine, redkih vrst in biotopov, da bodo do njih dostopale kasnejše generacije.
edinstvene/ tipične karakteristike:	- Zavarovana krajina je najbolj fleksibilen model, saj dopušča	- Prisotnost človeka v krajinskem in regijskem parku ni	- Je pomemben gradnik za varovanje in ohranjanje narave.

	največ človekovega posredovanja.	obravnavana kot motnja. - Opis stanja narave določa kategorijo.	
vrednost in namen:	- Prednostni namen je varovanje narave. - Spreminjanje krajine v skladu s smernicami lahko vodi v dobro ekonomsko prakso.	- Ekološka, biotska, krajinska vrednost. - Ima namen trajnostnega razvoja.	- Naravni parki morajo biti vključeni in upoštevani v lokalnih razvojnih načrtih. So zavezujoči in jih ne gre spregledati, saj se dela za višje skupno dobro (German Law Archive 2015).
ukrepi, sankcije:	- Jih ni.	- V splošnem varstvenem režimu za širša zavarovana območja ter v aktu o zavarovanju za posamezno širše zavarovano območje (pravila ravnanja, prepovedi, omejitve rabe, ...). - Za posamezno kategorijo ni določeno, kaj je v osrednjem delu parka prepovedano, torej ni minimalnih standardov, niti navodil za upravljanje.	- Vsa dejanja, intervencije oziroma posredovanja in projekti, ki so v nasprotju z namenom varovanja, so prepovedani (German Law Archive 2015).
problemi, vprašanja, dileme, kritike:	- Dobro zastavljenim kategorijam manjka izvršilnost v obliki sankcij ob neupoštevanju primarnih ciljev. - Odprto ostaja vprašanje ali	- Namen zavarovanega območja določi akt o zavarovanju za določeno območje - vprašanje namena se ne rešuje na ravni posamezne	- Podobno kot pri Sloveniji, ni poenotenih kriterijev za zavarovana območja zaradi zveznih dežel in njihovih lastnih določil, kar se odraža tudi v

	poudarjati upravljanje lokalnega prebivalstva ali na ravni države glede na vpetost v krajino in boljše razumevanje teh interakcij na nivoju tradicionalnih skupnosti.	kategorije. - Ostaja problem neopredeljene splošne dejavnosti, ki so potrebne za doseg ciljev. - Napačen je poudarek na trajnostnem gospodarjenju, ki predstavlja neposredno korist, namesto na intrinzični vrednosti območja. - Ni opredeljene razlike v rabi naravnih virov znotraj in zunaj zavarovanega območja. - Za kmetijska zemljišča na območju zavarovanega območja velja prosto gospodarjenje.	različnih ciljih in načelih posameznih naravnih parkov. - Ni poudarjeno varovanje narave kot takšne, ampak ustanavljanje naravnih parkov za potrebe ljudi v smislu rekreacije in trajnostne rabe naravnih virov. - Cilj je priti do zadostnega financiranja in števila zaposlenih, da bi parki delovali kot samozadostne administracije, zaželeno je tudi posodabljanje upraviteljskih načrtov za naravne parke, kar trenutno še ni uresničeno (German Nature Parks' Quality Campaign 2008).
--	---	---	--

Tretja preglednica opisuje podobnosti vloge v krajini naravnih parkov Slovenije in Nemčije, ki se sklada tudi z IUCN smernicami. Izpostavljeni so problemi pomanjkanja sankcij ob neupoštevanju IUCN priporočil za zavarovana območja in raznolikost ciljev ter načel slovenskih in nemških naravnih parkov.

IUCN kategorije razvrščajo zavarovana območja po osnovnem cilju zavarovanja (Dudley 2008). V Sloveniji je temeljna pravna podlaga za ustanovitev zavarovanega območja Zakon o ohranjanju narave (Uradni list 96/2004), ki pa sam po sebi ne zavaruje ničesar, temveč podaja samo sistematske okvirje ter določi način, kdo in kako izvršuje zavarovanje. Zavarovana območja se upošteva pri pripravi planov, lastnosti, zaradi katerih je območje zavarovano, pa se ohranjajo preko predpisanih omejitev oziroma varstvenih režimov (Gregori 2006).

S kampanjo vpeljave vprašalnika za samoocenjevanje uspešnosti upravljanja naravnih parkov so Nemci uspeli poenotiti delovanje le-teh in se približati priporočenim IUCN standardom za zavarovana območja (German Nature Parks' Quality Campaign 2008).

Oboji, tako nemški naravni parki kot slovenski, kjer so pod termin "naravni parki" združeni regijski in krajinski parki, so si podobni po človeškem poseganju v prostor - po nemški definiciji se sicer ne omenja človeka kot pomembnega gradnika okolja, je pa cilj njihovih naravnih parkov trajnostno upravljanje krajine primerne predvsem za rekreacijo in trajnostni turizem. Slovenski regijski in krajinski parki pa imajo že v definiciji po ZON (2004) izrečeno, da so to območja, kjer sta narava in človek skupaj ustvarila edinstveno življenjsko okolje. Podobnost se kaže tudi v tem, da se ustanavljanje naravnih parkov razlikuje od primera do primera - v Nemčiji je odvisno od zakonov po zveznih deželah (Federal Agency for Nature Conservation 2017), v Sloveniji ni enoznačno določenih minimalnih standardov, kar se tiče upravljaljskih ciljev pri posamezni kategoriji zavarovanja (Sovinc in sod. 2011).

Vendarle je opazna razlika pri deležu naravnih parkov v državah; Nemčija ima po podatkih Zvezne agencije za varstvo narave (2017) skoraj 30% takšnih zavarovanih območij, medtem ko ARSO (2017) podaja, da je Slovenija na slabi desetini v primerjavi s celotnim ozemljem države. Niti ena niti druga nimata poenotenih kriterijev glede zavarovanih območij z mednarodnimi standardi oziroma enotno določenih ciljev varovanja narave za posamezne kategorije, kot jih določa IUCN po Dudleyju (2008). Obe državi pa stremita k uspešnemu in učinkovitemu ohranjanju narave ter njenih edinstvenih značilnosti v posameznih habitatih, obenem skupaj z možnostjo ponujenega doživljanja narave za obiskovalce. Med njima ni bistvenih razlik glede same organizacije varovanja narave, kot je razvidno z zgornjih preglednic.

Preko izdelave preglednic sem s primerjavo rezultatov oziroma potrditvijo, da se tako slovenski naravni parki kot nemški naturparki uvrščajo v IUCN V. kategorijo zavarovanih območij, potrdila **hipotezo 1**, ki se je glasila: Definiciji nemškega naravnega parka ter slovenskega krajinskega in regijskega parka sta si podobni do te mere, da dopuščata uporabo nemške metodologije na slovenskih naravnih parkih.

3.2 Modifikacije vprašalnika in kritika metode

Celoten Vprašalnik s podanimi točkami je naveden v prilogah, v tem podpoglavju bodo podane opravljene spremembe in kasneje kritika metode.

Glede na slovenske razmere je bilo v Vprašalniku potrebno črtati ali dodati nekatera vprašanja v posameznih sklopih aktivnosti. Pri prevajanju sem naletela na nekaj težav pri

iskanju enakih pomenov določenih besednih zvez ter pri primerjavah z našo državo v smislu nekaterih projektov ali glede samega sistema ureditve (primer: gozdarstvo, kmetijstvo), obenem pa tudi na nesmiselnost prevajanja določenih specifik (primer: certifikat "Walker-friendly Germany").

V osebni izkaznici parka je dodana alineja "status naravnega parka", da se določi, v katero kategorijo park sodi (regijski ali krajinski) ter ali ima še kakšne posebne nazive (primer: biosferno območje), ki v samem imenu parka niso poudarjeni oziroma omenjeni.

V vsebini Vprašalnika je bilo smiselno prilagoditi določene teme vprašanj, na primer glede vprašanj, povezanih s stroški za posamezne projekte v vsakem od področij aktivnosti ali po natančni razdelanosti proračuna in osebnih izdatkih, saj so pri finančnih sredstvih naravni parki v Sloveniji precej podhranjeni, obenem pa ima vsak izmed njih različne cilje. Prav tako je zahtevo po navedbi petih projektov v Vprašalniku pod vsakim področjem aktivnosti smotno zmanjšati na 2-3 in morda spregledati zahtevan znesek oziroma stroške.

Kot izboljšavo oziroma prilagoditev bi predlagala tudi za tretje področje aktivnosti, glede obogatitve športnih vsebin; dejavnosti kot so supanje, raftanje in podobni sodobnejši športi imajo dandanes vse več navdušencev in tudi naravni parki preko njih širijo svojo ponudbo, zato je smiselno povečati oziroma dodati nove aktivnosti, glede na trenutno ponudbo naravnih parkov pri nas. Pri vprašanju, če so v bližini krajinskega/regijskega parka označena uradna turistična informacijska središča, ki tudi obveščajo o krajinskem/regijskem parku, je vprašljivo, ali lahko vsi parki navedejo dve turistično informacijski središči, ki obveščata o naravnih parkih, ali je dovolj navedba le enega.

Vprašalnik je predolg. Preveč podroben vprašalnik namreč vodi v izgubo zanimanja upravljavcev, saj reševanje bazira na njihovi dobri volji. Toda orodje za samoocenjevanje upravljanja parkov je sestavljeno iz preverjanja področij, ki so nujna za delovanje takšnih zavarovanih območij (German Nature Parks' Quality Campaign 2008) in preko Vprašalnika lahko naravni parki bolje upravičijo potrebo po osebju, finančni pomoči ter sredstvih za bistvene projekte, ki bi povečali učinkovitost doseganja ciljev varstva narave. Možna rešitev je, da se nekatera vprašanja (upravljanje s smetmi, vodami, ..) združijo, saj tako obdržimo kompleksnost vprašalnika.

Naloge nemških upravljavcev, kot so izražene skozi področja aktivnosti v Vprašalniku oziroma skozi naslove (pod)poglavij, so skoraj identične slovenskim nalogam upravljanja v naših zavarovanih območjih. To je razvidno iz vprašanj o ohranjanju biotske raznovrstnosti oziroma ukrepov za vzdrževanje stanja, kot so popisi, monitoring, omejevanje obiska in ohranjanje tradicije ter običajev. Poudarek je tudi na trajnostni rabi naravnih virov, sonaravnem kmetijstvu in gozdarstvu. Športne aktivnosti so promovirane skozi doživljanje narave, ampak omejene izključno na za to pripravljene, označene poti, da

niso v nasprotju s primarnimi cilji zavarovanega območja. Dvig okoljske zavesti se vrši skozi ponudbo izobraževalnih dejavnosti v parkih, izdelavo kolektivne blagovne znamke in izdelkov ter skozi povečevanje trajnostnega razvoja lokalne skupnosti. Poslanstvo tako nemškega kot slovenskega naravnega parka je torej usmerjeno v povezavo oziroma obuditev sožitja med človekom in naravo za širše blagostanje skozi ohranjanje posebno vrednih, biotsko pestrih območij.

Po prilagoditvi določenih tem oziroma pomena vprašanj za samoocenjevanje uspešnosti upravljanja naravnih parkov je potrjena tudi **hipoteza 2**, ki pravi: Vprašalnik nemške analize je ustrezen tudi za uporabo na slovenskih primerih krajinskih in regijskih parkov.

3.3 Konkreten primer

V prilogah so v Vprašalniku podani tudi odgovori direktorja Kozjanskega parka, ki so služili kot podlaga za preveritev metode in so bili nato točkovani. V tem podpoglavju je predstavljeno kratko ovrednotenje petih tematskih sklopov in dosežene točke - največ 100 pri vsakem.

Področje aktivnosti 1: Vodenje in organizacija je upravitelj Kozjanskega parka rešil samostojno, njihov upravljavski načrt je pripravljen dobro glede na zastavljena vprašanja, izvedeni so bili uspešni projekti na tem področju. Glede vsebin o ravnanju z vodo, odpadki in energijo je potrebno izpostaviti, da imajo rastlinsko čistilno napravo in električno vozilo. **Kozjanski park je dosegel: 50 od 100 točk.**

Področje aktivnosti 2: Varstvo narave in krajine je uspešno rešeno zaradi pestrosti habitatov v Kozjanskem regijskem parku ter visokega deleža Nature 2000. Tudi koncept vodenja obiskovalcev obstaja za celoten naravni park. Pri podpori lastnikov gozdov v trajnostnem gospodarjenju jim ni uspel poskus organiziranja društva lastnikov gozdov zaradi pomanjkanja ustrezne osebe. **Kozjanski park je dosegel: 39 od 100 točk.**

Na **Področju aktivnosti 3: Trajnostni turizem in oddih** ima regijski park dobre podlage pri trženju regije in turizma, v ponudbo so vključena nagrajena partnerska podjetja in storitvene dejavnosti, kot je recimo Eko Vila Mila. Pestri ponudbi aktivnosti doživljanja narave sledijo tudi tri glavne športne dejavnosti: kolesarjenje, pohodništvo oziroma planinarjenje (imajo okoli 60 kilometrov urejenih pešpoti) ter plezanje. **Kozjanski park je dosegel: 51 od 100 točk.**

Področje aktivnosti 4: Okoljsko izobraževanje in komunikacija predstavi osrednje informacijsko središče za obiskovalce v parku, njegovo bogato ponudbo (ki ji po podanih navedbah manjka le sistem za vodenje slepih), pri vodenju dogodkov pa v pestrem izboru nimajo samo še mednarodnih izmenjav mladih. Tematike ogledov se prilagajajo sezoni, pri

ponujenih gradivih pa zadostijo vsem zahtevam po značilnostih pri vprašanju 68. Komunikacijsko so usposobljeni skozi sklop izobraževanja za izvajanje naravovarstvenega nadzora (MOP). **Kozjanski park je dosegel: 76 od 100 točk.**

Na **Področju aktivnosti 5: Trajnostni regijski razvoj** park podaja dobro seznanitev javnosti z običaji in tradicijo (razen gledaliških predstav), obstoj pečata znamke porekla naravnega parka, vendar pa Kozjanski regijski park nima vzpostavljene posebne mreže partnerjev. Pestra je njihova ponudba na temo mobilnosti in obstajajo tudi iniciative za podporo obnovljivi energiji (v nabavi je polnilnica za električna vozila). **Kozjanski park je dosegel: 50 od 100 točk.**

Kozjanski park je na vsakem področju aktivnosti dosegel več kot 20 točk od stotih, ki so bile zahtevane kot začetni kriterij v nemški kampanji (German Nature Parks' Quality Campaign 2008). Tako bi ga lahko nagradili z nazivom "Kvaliteten naravni park". Park je skupno dosegel 266 od 500 možnih točk, kar je za prvo testiranje zelo zadovoljivo.

4 ZAKLJUČEK

Namen zaključne naloge je bil pripraviti oziroma poskusiti vpeljati orodje, ki bi izboljšalo delovanje naravnih parkov s poenotenjem kriterijev na petih glavnih področjih dela. Raznolikost med njimi se s tem ne bi porušila, se bi pa znatno približali standardom, ki jih je postavila Svetovna zveza za ohranjanje narave. Menim, da bi takšen način delo naravnih parkov približali tudi javnosti in povečali vrednost zavarovanih območij. To bi lahko vplivalo na premik pri dodelavi zakonodaje in poenostavljenih, vendar bolj smiselnih zahtev oziroma obravnavanj glede parkovnih programov dela ter morda celo k boljšemu financiranju le-teh.

Prednost reševanja takšnega vprašalnika bi za upravljavca naravnega parka pomenilo preprost pregled delovanja in ponudilo možnosti dodelav upravljaljskega načrta oziroma povečanje učinkovitosti izvajanja le-tega ter podporo širši regiji v smislu trajnostnega razvoja. Obenem predstavlja vključitev v nekaj večjega, saj bi metoda prešla v rabo pri večjih zavarovanih območjih in tako bi ob predstavitvi rezultatov upravljavci dobili vpogled v delovanje ostalih naravnih parkov. S tem bi se potencialno odprla možnost deljenja dobrih praks in celo vodila v poglobljena sodelovanja. Z javno razgrnitvijo rezultatov bi se tudi širše videlo, kdo dobro dela in kdo ima več prostora za izboljšave.

Vprašalnik torej služi kot pokazatelj izboljšav oziroma sprememb v določenih časovnih okvirjih. Kako dobro naravni parki delajo, se bi zaradi reševanja vprašalnika morale poznati pri drugem reševanju (po treh letih), ko bi se skozi analizo točkovanja videle izboljšave na petih področjih aktivnosti v primerjavi s prvim reševanjem. Obenem bi se bolje upravljani naravni parki ločili od ostalih že pri prvem reševanju po višjih točkah, vendar je to bolj subjektivna ocena - posameznih naravnih parkov ni nujno smiselno medsebojno primerjati zaradi določenih edinstvenih karakteristik, ki ga predstavljajo, zmožnosti in ciljnih idej.

Aplikacija nemškega modela samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov na Slovenijo je obsegala naslednje korake: primerjati definicijo nemškega naravnega parka s slovenskim, prevod in modifikacije nemške metode, prvo testiranje pridobljenega orodja na Kozjanskem regijskem parku ter končno kritično analizo vprašalnika glede primernosti za nadaljnjo uporabo.

Omejitve pri izdelavi zaključne naloge so se pokazale pri razčlembi določenih vprašanj oziroma težavnosti prevajanja nekaterih besednih zvez ter iskanja enakopravne organizacije, predpisa, projektov iz slovenskega okolja. Za končen in širše uporaben izdelek, bi bilo potrebno še nekaj več modifikacij, ki so v zaključni nalogi predstavljene in

opisane - metodološki pristop je ohranjen, kriteriji pa so ponekod prilagojeni slovenskim razmeram.

Potrjujem obe postavljeni hipotezi, da sta si definiciji nemškega naravnega parka ter slovenskega krajinskega in regijskega parka podobni do te mere, da dopuščata uporabo nemške metodologije na slovenskih naravnih parkih ter da je Vprašalnik nemške analize ustrezen tudi za uporabo na slovenskih primerih krajinskih in regijskih parkov.

Končni namen Vprašalnika je naravnim parkom zagotoviti ključno mesto v procesu trajnostnega razvoja regije. Reševanje bi želela vpeljati med vse parke, ki so člani pri Skupnosti naravnih parkov Slovenije, skupaj s predstavitvijo sklepov za javnost, kar bi pomenilo razgrnitev dejanskega dela tistih v varstvu narave vsem ostalim, ki jim je to še tuje, so pa pomemben člen v načrtovanju prihodnosti in trajnostnega razvoja. S tem bi povečali skladnost z naravo in brez izjem prepoznali njeno neocenjeno vrednost.

Nič ni trajno. Vse se spreminja. Tako se morajo tudi pristopi. Če želimo obstati.

5 LITERATURA IN VIRI

Agencija Republike Slovenije za okolje. 2017. IUCN - Svetovna zveza za varstvo narave.

<http://www.arso.gov.si/narava/zavarovana%20obmo%C4%8Dja/kategorije%20IUCN/>
(datum dostopa: 25. 4. 2017)

Agencija Republike Slovenije za okolje. 2017. Širša zavarovana območja.

<http://www.arso.gov.si/narava/zavarovana%20obmo%C4%8Dja/SeznamParkov.htm>
(datum dostopa: 31. 7. 2017)

Carson, R. 1972. Nema pomlad. Ljubljana, Državna založba Slovenije.

Dudley, N. 2008. Guidelines for Applying Protected Area Management Categories. Gland, Switzerland, IUCN.

Europarc Federation. 2017. Europe's Nature-Regional-Landscape Parks. <http://www.europarc.org/nature/europes-nature-regional-and-landscape-parks/> (datum dostopa: 20. 6. 2017).

Federal Agency for Nature Conservation. 2017. Nature parks. https://www.bfn.de/0308_np+M52087573ab0.html (datum dostopa: 15. 3. 2017)

German Law Archive. 2015. Federal Nature Conservation Act (Bundesnaturschutzgesetz, BNatSchG) – Excerpts. <http://germanlawarchive.iuscomp.org/?p=319> (datum dostopa: 28. 4. 2017)

German Nature Parks' Quality Campaign. 2008. Bonn.

Gregori J., Praprotnik N., Petauer T., Pavšič J., Selan M., Skoberne P. 2006. Narava v gorskem svetu, učbenik. Ljubljana, Planinska zveza Slovenije.

IUCN, International Union for Conservation of Nature. 2017. The Union. <https://www.iucn.org/about/union> (datum dostopa: 8. 7. 2017)

IUCN, International Union for Conservation of Nature. 2017. German resolution reaffirms IUCN's position on the international stage.

<https://www.iucn.org/news/secretariat/201701/german-resolution-reaffirms-iucn%E2%80%99s-position-international-stage> (datum dostopa: 30. 7. 2017)

Kozjanski park. 2012. <http://kozjanski-park.si/> (datum dostopa: 21. 5. 2017)

Mršič N. 1997. Biotska raznovrstnost v Sloveniji, Slovenija - "vroča točka Evrope". Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Uprava RS za varstvo narave.

Naravni parki Slovenije. 2017. <https://www.naravniparkislovenije.si/slo/naravni-parki/triglavski-narodni-park> (datum dostopa: 25. 5. 2017)

Naravni parki Slovenije. 2017. <https://www.naravniparkislovenije.si/slo/naravni-parki/kozjanski-regijski-park> (datum dostopa: 25. 5. 2017)

National Park Service, U.S. Department of the Interior. 2017. Yellowstone. <https://www.nps.gov/yell/learn/historyculture/park-history.htm> (datum dostopa: 8. 7. 2017)

Program dela Javnega zavoda Kozjanski park za leto 2017. 2016. Podsreda.

Qualitätsoffensive Naturparke. 2010. Bonn.

Sovinc, A., Fišer Pečnikar, Ž., Gosar, A. 2011. Govorimo isti jezik? : primerjava mednarodnih in slovenskih meril kategorizacije zavarovanih območij. V: Nared, J. (ur.), Perko, D. (ur.), Razpotnik Visković, N. (ur.). Razvoj zavarovanih območij v Sloveniji, (Regionalni razvoj, 3). Ljubljana, Založba ZRC: 33-40.

VDN - Verband Deutscher Naturparke e. V. Bonn. 2017. <http://www.naturparke.de/> (datum dostopa: 21. 5. 2017)

Zakon o ohranjanju narave (uradno prečiščeno besedilo). 2004. Ur. l. RS, 96/04.

PRILOGE

Priloga A: Vprašalnik samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov s točkami
- uvod, kazalo, osebna izkaznica naravnega parka in predstavitveni portfelj sklopov vprašanj

S krepkim tiskom so podani odgovori Kozjanskega regijskega parka in dosežene točke.

Pozdravljeni!

Pripravljena so vprašanja o upravljanju krajinskih/regijskih parkov v petih glavnih sklopih in sicer:

- Vodenje in organizacija,
- Varstvo narave in vzdrževanje krajine,
- Trajnostni turizem in oddih,
- Okoljsko izobraževanje in komunikacija,
- Trajnostni regijski razvoj.

Kriterij samoocenjevanja je pripravljen iz 87 vprašanj in na podlagi nemškega vprašalnika (German Nature Parks' Quality Campaign 2008). Z njim želim v okviru svoje diplomske naloge ugotoviti, kako poteka sam proces upravljanja regijskih in krajinskih parkov po Sloveniji, njihovo učinkovitost in posebnosti.

Hvala za Vaš čas!

Eva ŽUNEC

KRITERIJI ZA SAMOOCENO USPEŠNOSTI UPRAVLJANJA NARAVNEGA PARKA

Osebnostna izkaznica parka s splošnimi podatki

Predstavitveni portfelj sklopov vprašanj (brez točkovanja)

VODENJE IN ORGANIZACIJA (20%)

Načrt upravljanja naravnega parka (17 točk)

Vprašanje 1: O načrtu upravljanja (5 točk)

Vprašanje 2: O interesnih skupinah (4 točke)

Vprašanje 3: O načinih vključevanja interesnih skupin (4 točke)

Vprašanje 4: O javni predstavitvi načrta upravljanja (2 točki)

Vprašanje 5: O pripravi upravljaljskega načrta preko izvedbe posebnega evaluacijskega postopka v okviru dogovorjenega metodološkega postopka (SCREENING) (2 točki)

Sestavni deli načrta upravljanja (24 točk)

Vprašanje 6: O sestavnih delih načrta upravljanja (9 točk)

Vprašanje 7: O nadzoru nad izvajanjem ciljev (4 točke)

Vprašanje 8: O presoji ciljev (3 točke)

Vprašanje 9: O vključitvi načrta upravljanja naravnega parka v druge sektorske in prostorske načrte (8 točk)

Druge podlage (20 točk)

Vprašanje 10: O poteku analize ciljev in ukrepov (9 točk)

Vprašanje 11: O preverjanju zastavljenih ciljev (4 točke)

Vprašanje 12: O elektronski obdelavi podatkovnih zbirk (3 točke)

Vprašanje 13: O sredstvih za vodenje parka (4 točke)

Financiranje (14 točk)

Vprašanje 14: O trajnostnem letnem proračunu (2 točki)

Vprašanje 15: O koriščenju razvojnih programov (7 točk)

Vprašanje 16: O lastnem deležu financiranja za upravljanje parka (5 točk)

Osebjem in izobraževanje (5 točk)

Vprašanje 17: O vodstvu parka (3 točke)

Vprašanje 18: O proračunu za napredek (2 točki)

Vprašanje 19: O določitvi javnih interesov v parku (5 točk)

Sodelovanje z deležniki (15 točk)

Vprašanje 20: O načinih sodelovanja (10 točk)

Vprašanje 21: O sodelovanju s strokovnimi in upravnimi organi na lokalni, državni in mednarodni ravni (5 točk)

Vprašanje 22: O nagradah naravnega parka (10 točk)

Upravljanje z obiskovalci (10 točk)

Vprašanje 23: O ravnanju z odpadki (2 točki)

Vprašanje 24: O koriščenih energiji (6 točk)

Vprašanje 25: O ravnanju z vodo (2 točki)

SKUPAJ (točke v oklepajih) BREZ VPRAŠANJ 10-13 = 100 točk

VARSTVO NARAVE IN KRAJINE (20%)

Vprašanje 26: O deležu varstva (3 točke)

Habitati (9 točk)

Vprašanje 27: O načelih doseganja varstvenih ciljev (4 točke)

Vprašanje 28: O izvajanju ukrepov v praksi (5 točk)

Vprašanje 29: Ukrepi za varstvo flore in favne (5 točk)

Vprašanje 30: O ohranjanju kulturno pokrajinskih elementov (5 točk)

Vodenje obiskovalcev (14 točk)

Vprašanje 31: O konceptu usmerjanja obiskovalcev (5 točk)

Vprašanje 32: O ukrepih za usmerjanje obiska (6 točk)

Vprašanje 33: O spremljanju obiskovalcev (3 točke)

Vprašanje 34: O popisovanju habitatov in monitoringu vrst (8 točk)

Vprašanje 35: O Natura 2000 območjih (3 točke)

Raba naravnih virov: kmetijstvo (12 točk)

Vprašanje 36: O deležu izvajanja integrirane rabe (5 točk)

Vprašanje 37: O izvajanju agrarnih ukrepov (4 točke)

Vprašanje 38: O podpori okoljsko prijaznega kmetijstva (3 točke)

Vprašanje 39: O ukrepih za trajnostno rabo naravnih virov območja (4 točke)

Gozdarstvo (8 točk)

- Vprašanje 40: O deležu gozda po različni rabi (3 točke)
Vprašanje 41: O deležu neobdelanega gozda (2 točki)
Vprašanje 42: O podpori trajnostnega gospodarjenja z gozdom (3 točke)

- Vprašanje 43: O poteku zagotavljanja ugodnega stanja voda (4 točke)
Vprašanje 44: O ukrepih za varstvo narave in krajine (20 točk)
Vprašanje 45: O sodelovanju z deležniki (5 točk)

SKUPAJ (točke v oklepajih) = 100 točk

TRAJNOSTNI TURIZEM IN ODDIH (20%)

- Vprašanje 46: O turističnem marketingu (18 točk)
Vprašanje 47: O turističnih informacijskih točkah (7 točk)
Vprašanje 48: O prenočiščih in gastronomiji (9 točk)
Vprašanje 49: O ponudbi naravnega doživljanja (12 točk)
Vprašanje 50: O konceptu povezovanja med habitati (2 točki)
Vprašanje 51: O treh glavnih športnih aktivnostih (27 točk, vsaka od 3 izbranih po 9 točk)
Vprašanje 52: O konceptu in projektih trajnostnega turizma in oddiha (20 točk)
Vprašanje 53: O sodelovanju z deležniki (5 točk)

SKUPAJ (točke v oklepajih) = 100 točk

OKOLJSKO IZOBRAŽEVANJE IN KOMUNIKACIJA (20%)

Institucije za zagotavljanje dostopa do informacij (20 točk)

- Vprašanje 54: O osrednjem informacijskem središču (5 točk)
Vprašanje 55: O stopnji uporabnikom prijaznega dostopa do informacijske točke (2 točki)
Vprašanje 56: O odpiralnem času (3 točke)
Vprašanje 57: O letnem številu gostov v središču za obiskovalce (2 točki)
Vprašanje 58: O ponudbi središča za obiskovalce (4 točke)
Vprašanje 59: O programu središča za obiskovalce (2 točki)
Vprašanje 60: O poteku predstavitev tem (2 točki)

Druge informacijske točke (8 točk)

- Vprašanje 61: O infrastrukturi (4 točke)
Vprašanje 62: O označbah (4 točke)

Vodenje dogodkov (14 točk)

- Vprašanje 63: O vrstah dogodkov (7 točk)
Vprašanje 64: O storitvah (7 točk)

Vprašanje 65: O področni oskrbi območja (4 točke)

Naravni park - gradivo (10 točk)

Vprašanje 66: O vrsti gradiv (5 točk)

Vprašanje 67: O obravnavanih temah (2 točki)

Vprašanje 68: O značilnostih razpoložljivih informacij (3 točke)

Splet (7 točk)

Vprašanje 69: O spletni strani in predstavljenih temah (2 točki)

Vprašanje 70: O spletnih storitvah (5 točk)

Regijski in državni stiki z javnostjo (7 točk)

Vprašanje 71: O stikih naravnega parka na ravni regije (4 točke)

Vprašanje 72: O stikih naravnega parka na ravni države (3 točke)

Vprašanje 73: O konceptu komunikacije (5 točk)

Vprašanje 74: O komunikacijskih projektih (20 točk)

Vprašanje 75: O sodelovanju (5 točk)

SKUPAJ (točke v oklepajih) = 100 točk

TRAJNOSTNI REGIJSKI RAZVOJ (20%)

Vprašanje 76: O kulturni ponudbi (6 točk)

Regijsko gospodarstvo in produkti (30 točk)

Vprašanje 77: O trženju ponudbe hrane (8 točk)

Vprašanje 78: O podpori izdelave in prodaje produktov parka (22 točk)

Partnerji (14 točk)

Vprašanje 79: O definiciji podpornih dejavnosti (4 točke)

Vprašanje 80: O definiciji podpornih občin (4 točke)

Vprašanje 81: O mreži partnerjev (6 točk)

Vprašanje 82: O trajnostnem razvoju naselja in kulturi gradnje (8 točk)

Mobilnost (13 točk)

Vprašanje 83: O vrsti mobilni ponudbe (8 točk)

Vprašanje 84: O možnosti dostopa do informacij o ponudbi za obiskovalce (5 točk)

Vprašanje 85: Uporaba obnovljive energija (4 točke)

Vprašanje 86: O vključenosti parka v projekt trajnostnega regijskega razvoja (20 točk)

Vprašanje 87: O sodelovanju (5 točk)

SKUPAJ (točke v oklepajih) = 100 točk

Osebna izkaznica naravnega parka

Ime naravnega parka: **Kozjanski park**

Statusi: **regijski park, Natura 2000 območje, biosferno območje – program MAB (Man and biosphere) Unesco**

Upravljevec: **Javni zavod Kozjanski Park, v okviru Ministrstva za okolje in prostor**

Naslov: **Podsreda 45, 3257 Podsreda**

Telefon: **+386 3 800 71 00**

E-poštni naslov: **kozjanski-park@kp.gov.si**

Spletna stran: **<http://kozjanski-park.si/>**

Obdelal/a: **Eva ŽUNEC**

Datum: **15. 12. 2016**

Vodenje in organizacija upravljavca

1. Kolikšna je površina naravnega parka (v ha)?

20.500 ha.

2. Katera organizacija je odgovorna za upravljanje parka?

Javni zavod Kozjanski park.

3. Če spada vaše upravljanje naravnega parka pod zvezo, registrirano organizacijo ali je v zavezujočem javnopravnem dogovoru/koncesiji, kdo vse so člani?

- Administracijski oddelki
- Skupnosti
- Združenja in zveze
- Podjetja
- Posamezniki
- Drugo, in sicer: Svet zavoda.**

4. Kdaj je bil naravni park ustanovljen?

1981.

5. Kako je bilo področje odrejeno za naravni park? Z:

- Zakonom**
- Podzakonskim aktom
- Drugo: _____.

6. Kaj ureja pravni akt, s katerim je bil naravni park ustanovljen?

- Namen varovanja**
- Meje območja**
- Cilje**
- Pravila, ravnanja in prepovedi**
- Drugo, in sicer: _____.

7. Je bil vaš naravni park ustanovljen na državni ali lokalni ravni?

- Državna raven**
- Lokalna raven

8. Katere naloge so v pristojnosti odločanja vodstva krajinskega/regijskega parka?

- Načrtovanje varstvenega režima in meja**
- Dovoljenje za pridobivanje subvencij za rabo naravnih virov

nadzor			
v službi za ohranjanje narave in naravovarstveni nadzor	40 ur	zaposlen	nedoločen čas
v službi za ohranjanje narave in naravovarstveni nadzor	40 ur	zaposlen	nedoločen čas
vodja službe za regionalni razvoj in izobraževanje	40 ur	zaposlen	nedoločen čas
v službi za regionalni razvoj in izobraževanje	40 ur	zaposlen	nedoločen čas
v službi za regionalni razvoj in izobraževanje	40 ur	zaposlen	nedoločen čas
v službi za regionalni razvoj in izobraževanje	40 ur	zaposlen	nedoločen čas
vodja službe za splošne zadeve	40 ur	zaposlen	nedoločen čas
tajništvo	40 ur	zaposlen	nedoločen čas
računovodstvo	40 ur	zaposlen	nedoločen čas
knjigovodstvo	40 ur	zaposlen	nedoločen čas
čistilka	40 ur	zaposlen	nedoločen čas
javni delavec	40 ur	zaposlen	obdobje enega leta
javni delavec	40 ur	zaposlen	obdobje enega leta
javni delavec	40 ur	zaposlen	obdobje enega leta

10. Strokovni razvoj osebja v zadnjih petih letih.

OSEBJE:	20__		20__		20__		20__		20__	
	Št. ljudi	Vsota ur*	Št. ljudi	Vsota ur*	Št. ljudi	Vsota ur*	Št. ljudi	Vsota ur*	Št. ljudi	Vsota ur*
Upravljavec	1									
(Znanstveno)-tehnični sodelavec	10									
Upravljavski kader	3									
Naravovarstveni nadzornik	3									
Praktikanti	3 na leto									
Sodelavec prek javnih del	3									
Prostovoljci	0									
Sodelavci drugih institucij	0									
Neprofesionalni neplačani delavci	0									

* v urah na mesec

11. Na katerih področjih zaposlujete dodatno honorarno osebje in koliko oseb?

- Čistilci; navedite število: _____
- Usmerjevalci gostov, vodiči, rangerji; navedite število: _____
- Vzdrževalci; navedite število: _____
- Drugo: _____; navedite število: _____
- Ne zaposlujemo nobenih honorarnih delavcev**

12. Kolikšna je bila višina proračuna za vaš krajinski/regijski park za zadnja tri koledarska leta? Kako visoki so bili administrativni stroški (osebno, potovanja, izdatki znotraj pisarne itd.)?

550.000 EUR v povprečju; v zadnjih treh letih znesek pada.

Celoten proračun

- 20__ : _____
- 20__ : _____
- 20__ : _____

Stroški pisarne

- 20__ : _____
- 20__ : _____
- 20__ : _____

13. Ali so v stroške pisarne všteti tudi osebni izdatki?

- Da, vsi osebni izdatki
- Da, okoli ___ % vseh osebnih izdatkov
- Ne, osebni izdatki niso vključeni**

14. Kako je bil proračun krajinskega/regijskega parka v zadnjih treh letih financiran?

Prosim, obkrožite tudi pripadajoče odstotke.

- EU viri:** **do 5%** do 25% do 50% do 75% 100%
- Državni viri:** do 5% do 25% do 50% **do 75%** 100%
- Regijski viri: do 5% do 25% do 50% do 75% 100%
- Lokalni viri:** **do 5%** do 25% do 50% do 75% 100%
- Viri lokalne skupnosti: do 5% do 25% do 50% do 75% 100%
- Viri zaradi ustvarjanja delovnih mest: do 5% do 25% do 50% do 75% 100%
- Sponzorski prilivi: do 5% do 25% do 50% do 75% 100%
- Donacije: do 5% do 25% do 50% do 75% 100%
- Subvencije fundacij, ostalih organizacij: do 5% do 25% do 50% do 75% 100%
- Lastni prihodki:** do 5% **do 25%** do 50% do 75% 100%
- Drugo, in sicer: _____ do 5% do 25% do 50% do 75% 100%

15. Kaj so glavne naloge upravljanja vašega krajinskega/regijskega parka?

- Varovanje narave** (okoli **40%** vsega dela)
- Promocija trajnostnega turizma in spodbujanje rekreacije** (okoli **10%** vsega dela)
- Informiranje in izobraževanje o naravi in okolju** (okoli **30%** vsega dela)
- Regijski razvoj** (okoli **10%** vsega dela)
- Drugo, in sicer:** _____ (okoli **10%** vsega dela)

16. Katere od naslednjih opravil in nalog so pri vas samo malenkostno obravnavane ali sploh ne?

_____ **možnost: naš krajinski/regijski park se ukvarja z vsem spodaj naštetim**

- Varovanje narave; z zvezdico * označite, če ta dela izvajajo zunanji izvajalci: _____
- Izboljševanje trajnostnega turizma in (spodbujanje) rekreacije; z zvezdico * označite, če ta dela izvajajo zunanji izvajalci: _____
- Informiranje in izobraževanje o naravi in okolju; z zvezdico * označite, če ta dela izvajajo zunanji izvajalci: _____
- Regijski razvoj; z zvezdico * označite, če ta dela izvajajo zunanji izvajalci: _____
- Ostalo: _____.

17. Kateri dejavniki otežujejo vaše delo v krajinskem/regijskem parku?

Po želji označite tudi zaporedje - 1 za največji dejavnik in tako dalje ...

- Premalo osebja (3)**
- Premalo finančnih sredstev (1)**
- Previsok strošek vodenja
- Nerešena pravno-lastniška razmerja
- Ni podpore države
- Neurejen/nedorečen normativni sistem varstva narave (2)**

Narava in krajina

18. Kolikšen je delež zavarovanega območja v vašem krajinskem/regijskem parku (merjeno v odstotkih od celotne površine krajinskega/regijskega parka v hektarjih) po naslednjih kategorijah?

In v katerem letu ali letih so bili podatki pridobljeni? **2004.**

- Natura 2000: 69% oziroma 14.145 ha**
- Ekološko pomembna območja, ki niso del Nature 2000: _____% oziroma _____ ha
- Mokrišča mednarodnega pomena: _____% oziroma _____ ha
- Strogi naravni rezervati: 0,07% oziroma 15 ha**
- Drugo, in sicer: _____: _____% oziroma _____ ha
- Noben podatek ni možen

19. Kolikšen je odstotek spodaj omenjenih območij v povezavi s celotnim področjem vašega krajinskega/regijskega parka?

In v katerem letu ali letih so bili podatki pridobljeni?

- Gozd: _____% oziroma _____ ha
- Travišča: _____% oziroma _____ ha
- Polja: _____% oziroma _____ ha
- Celinske vode: _____% oziroma _____ ha
- Zaselki in prometna infrastruktura: _____% oziroma _____ ha
- Barja: _____% oziroma _____ ha
- Drugo: _____: _____% oziroma _____ ha
- Noben podatek ni možen**

Turizem in rekreacija

(Če niste povsem prepričani o zelenih podatkih, se prosim, obrnite na strokovnjaka s področja turizma; če niti vi in niti on ne bosta prepričana o zahtevanem, prosim, ocenite)

20. Kakšen tip obiskovalca prevladuje v vašem krajinskem/regijskem parku?

- Dnevni obiskovalci
- Ljudje na kratkotrajnih izletih (nekje 2-4dni)**
- Počitnikarji (več kot 4dni)
- Noben podatek ni možen

21. Katere meseci so viški turistične sezone?

- Celo leto
- Topla polovica leta**
- Hladna polovica leta
- Drugo (vrhunci obiska po mesecih): _____.

22. Katere turistična območja se prekrivajo z vašim krajinskim/regijskim parkom? *(Prosim, navedite relevantne turistične regije).*

Terme Olimia, Jelenov greben, Čokoladnica Olimje, Samostan Olimje, Grad Podsreda, repnice.

23. Katera občinska turistične agencija oziroma skupnost so v vašem krajinskem/regijskem parku? *(Definicija turistične skupnosti: da obstaja osrednje informacijsko središče za turiste).*

GIZ Turizem Podčetrtek (za občine Podčetrtek, Bistrica ob Sotli, Kozje).

24. Katere turistične karakteristike vašega krajinskega/regijskega parka (večje število jezer, v celoti razvita kolesarska infrastruktura, veliko gradov in palač itd.) ga razlikujejo od drugih? *(Prosim, navedite največ pet edinstvenih turističnih atrakcij)*

- Nimamo nobenih
- Naravne posebnosti: soteska Bistrice, visoki suhi travniki, visokodebelni travniški sadovnjaki.**
- Kulturne posebnosti: **grad Podsreda, Olimje.**
- Ostale: _____.

Trajnostni regijski razvoj

25. V kateri pokrajini leži vaš krajinski/regijski park?

V Savinjski (69%) in Posavski (31%) statistični regiji.

26. Ali del vašega krajinskega/regijskega parka meji ali je del čezmejnega zavarovanega območja?

- Da, in sicer: _____.
- Ne (načrtovano je bilo, da bi se park nadaljeval na Hrvaško stran, a se ni realiziralo).

27. Koliko je stalnih prebivalcev v vašem krajinskem/regijskem parku? *Če ne veste točne številke: vključite prebivalce skupnosti, ki se nahajajo v vsaj 50% deležu v krajinskem/regijskem parku.*

10.500 stalnih prebivalcev.

28. Koliko skupnosti in naselij se skupno v celoti ali delno nahaja v vašem krajinskem/regijskem parku?

78 naselij oziroma 5 občin – Bistrica ob Sotli, Kozje, Podčetrtek, Brežice, Krško.

Komunikacija in izobraževanje

29. Prosim, podajte letno število obiskovalcev v informacijskem središču krajinskega/regijskega parka. Prosim, navedite tudi številko obiskovalcev informacijskih središč, ki so upravljani s strani ostalih organizacij. Če obstaja zunanja organizacija (ali več njih), izpolnite spodnje podatke.

27.000 obiskovalcev.

Ime: _____ Število obiskovalcev:
_____

Organizacija: _____

Priloga B: Vprašalnik samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov s točkami
- Področje aktivnosti 1: Vodenje in organizacija

S krepkim tiskom so podani odgovori Kozjanskega regijskega parka in dosežene točke.

PODROČJE AKTIVNOSTI 1: VODENJE IN ORGANIZACIJA

NAČRT UPRAVLJANJA KRAJINSKEGA/REGIJSKEGA PARKA (največ 17 točk)

Vprašanje 1: Ali obstaja načrt upravljanja krajinskega/regijskega parka ali podoben plan, ki vsebuje navodila za celoten razvoj in upravljanje krajinskega/regijskega parka (ki ni starejši od 10 let - 5 točk če je starejši in nič, če ni) ali bo takšen načrt dokončan v naslednjih šestih mesecih?

(5 točk) **Kozjanski park: 5 točk**

- Ne - prosim, nadaljujte z odgovarjanjem vprašanja 10*
- Da**

Vprašanje 2: Katere interesne skupine so bile vključene pri pripravi (načrta upravljanja) letnega načrta upravljanja?

(4 točke za 7 navedb, 3 točke za 6, 2 točki za 5, 1 točka za 4, 0 točk za manj navedb)

Kozjanski park: 0 točk

- Varovanje narave in okolja**
- Kmetijstvo in gozdarstvo
- Kultura
- Izobraževanje
- Tržno gospodarstvo
- Promet
- Turizem, hotelska industrija in restavracije**
- Upravne enote in lokalne skupnosti**
- Drugo, in sicer: _____
- Noben podatek ni možen
- Ni nobene vključitve interesnih skupin

Vprašanje 3: Kako so bile različne interesne skupine vključene oziroma povabljen k sodelovanju?

(4 točke: okrogla miza = 2, delovne skupine = 2, anketa = 2, javni dogodki = 1, zaslišanja = 1, ostalo = 0 točk) **Kozjanski park: 0 točk**

- Redna koordinacija preko okroglih miz ali vodenih razprav

- Delovna skupina je delovala na določenih temah (tematske delovne skupine)
- Javne prireditve in dogodki, kjer se je predstavljalo/razpravljalo o osnutkih za načrt krajinskega/regijskega parka
- Zaslišanja in/ali pisne izjave
- Ankete
- Drugo: _____
- Noben podatek ni možen**

Vprašanje 4: Kako je bil oziroma so bili načrti objavljeni?

(2 točki za 5 navedb, 1 točka za 3-4, 0 točk za ostalo) **Kozjanski park: 0 točk**

- Predložitev načrtov na javnih dogodkih
- Načrti odprti za javno razpravo
- Predstavitev in objava v medijih**
- Priložnostne knjižice in literatura za splošno javnost
- Zasebna predstavitev za posebne ciljne skupine (v obliki pogovora)
- Nobeno od navedenih ni možno
- Nobene javne razglasitve načrta ni bilo

Vprašanje 5: Ali bi pripravili načrt upravljanja krajinskega/regijskega parka preko izvedbe posebnega evaluacijskega postopka v okviru dogovorjenega metodološkega postopka (SCREENING)?

(2 točki za 4-5 navedb, 1 točka za 2-3 navedbe, 0 točk za ostalo) **Kozjanski park: 0 točk**

- Obrazložitev okvirnih pogojev, situacije v regiji
- Ugotavljanje naslovnika, relevantnega akterja, organizacije
- Pregled podlag tekočega planskega procesa v regiji
- Ugotavljanje ciljev krajinskega/regijskega parka in regijskih akterjev, planiranje bo povezano z ostalimi koncepti
- Ostalo: _____
- Nobena navedba ne drži
- Ni priprave upravljaljskega načrta**

SESTAVNI DELI NAČRTA UPRAVLJANJA ZA KRAJINSKI/REGIJSKI PARK

(20 točk)

Vprašanje 6: Kateri so sestavni deli načrta upravljanja?

(največ 9 točk možnih: 2 točki za 7-8 navedb pri analizi, 1 točka za 5-6 pri analizi, 2 točki za 'primer', 2 točki za 4 navedbe pri načrtu, 1 točka za 3 navedbe pri načrtu, 2 točki za 'integracijo' pri načrtu, 1 točka za 'smernice') **Kozjanski park: 3 točke**

- Razdelava s poglobljeno/slabšo analizo za naslednja področja:
  - Naravno območje in krajinski ekosistem oziroma okoljsko in kmetijsko vzdrževanje (vode, tal, klime, zraka, favne, flore)**
  - Podoba krajine
  - Sestavljene habitate znotraj krajinskega/regijskega parka**
  - Zavarovano območje**
  - Kmetijstvo in gozdarjenje**
  - Rekreacijo in turizem**
  - Upoštevanje koridorjev
  - Trajnostni razvoj regije**
  - Komunikacijo in okoljsko izobraževanje**
- Primer (služi kot podlaga za upravljavski načrt)
- Upravljavski načrt
  - Projektna podatkovna baza
  - Določitev prioritete upravljavskega načrta**
  - Definiranje pristojnosti pri vključevanju partnerjev
  - Predstavitev finančnih možnosti za upravljavski načrt
  - Konkretna navodila za združevanja načrta upravljanja krajinskega/regijskega parka z drugimi plani
  - Ostalo: _____
- Pri obdelavi načrta upravljanja krajinskega/regijskega parka se upošteva smernice strokovnih služb za varstvo narave**

Vprašanje 7: Kako ocenjujete, če so bili predlagani cilji doseženi?

(največ 4 točke; 4 točke za sodelovanje, letno poročilo, 2 točki za 'znotraj parka', 0 točk za ostalo) **Kozjanski park: 2 točki**

- V sodelovanju s strankami, ki sodelujejo v fazi načrtovanja
- Znotraj krajinskega/regijskega parka** (po možnosti skupaj z relevantnimi oblastmi)
- Z zunanjo presojo (vključitev zunanjih strokovnjakov)
- S sistemom monitoringa za ovrednotenje načrta krajinskega/regijskega parka
- Z javno objavo letnega poročila
- Ostalo
- Nobena navedba ni možna
- Preverjanje ne obstaja

Vprašanje 8: Za katera področja je bila izvedena ali določena presoja ciljev in predlogov za prihodnje aktivnosti? Za:

(največ 3 točke) **Kozjanski park: 3 točke**

- Naravno območje in krajinski ekosistem (voda, zemlja, podnebje, zrak, favna, flora)**
- Krajino**
- Določene habitatne tipe znotraj krajinskega/regijskega parka**
- Zavarovana območja**
- Kmetijstvo in gozdarstvo**
- Turizem in rekreacijo**
- Trajnostni regijski razvoj**
- Informiranje in izobraževanje**

Vprašanje 9: Pri katerem načrtovanju bodo cilji krajinskega/regijskega parka upoštevani oziroma integrirani?

(4 točke za 5 navedb, 3 točke za 4, 2 točki za 3, 1 točka za 2, 0 točk za ostalo) **Kozjanski park: 3 točke**

- Prostorski načrt na občinski in regijski ravni**
- Pokrajinsko načrtovanje
- Gradbeni načrti/parceliranje
- Kmetijski razvojni načrti
- Gozdarski okvirni načrt**
- Prometni/ infrastrukturni načrt
- Turistični načrt**
- Natura 2000**
- Ostali načrti; *navedite:* _____
- Noben podatek ni možen
- Ni upoštevanja ciljev krajinskega/regijskega parka

Katere vsebine ali osrednje navedbe obstoječih načrtov, ključnih za krajinski/regijski park, so bile vključene v načrt krajinskega/regijskega parka?

(4 točke za 5 navedb, 3 točke za 4, 2 točki za 3, 1 točka za 2, 0 točk za ostalo) **Kozjanski park: 0 točk**

- Osrednje navedbe o regijskih načrtnih shemah na stopnji regije
- Osrednje navedbe o regijskem krajinskem načrtu
- Osrednje navedbe o občinskem prostorskem načrtu

- Osrednje navedbe o kmetijsko strukturnem razvojnem načrtu
- Osrednje navedbe o gozdarskem okvirnem načrtu
- Osrednje navedbe o prometnem načrtu
- Osrednje navedbe o turističnega načrta
- Osrednje navedbe načrta Nature 2000**
- Sistem monitoringa za ovrednotenje načrta krajinskega/regijskega parka
- Letna poročila
- Ostali splošni načrti, in sicer: _____
- Nobena navedba ni možna
- Ni vpogleda v druge načrte oziroma neupoštevanje drugih načrtov

DRUGE PODLAGE (največ 20 točk)

Če ste odgovorili na vprašanja 1 do 9, prosim, nadaljujte z odgovarjanjem na vprašanje 14

Vprašanje 10: Če nimate načrtov za vaš krajinski/regijski park, ki so v vprašanju 1 navedene kot vodilo za celosten razvoj krajinskega/regijskega parka; za katera spodaj omenjena področja aktivnosti ste vi in/ali vaši partnerji kljub vsemu vlagali oziroma so predstavljali vaše cilje?

(največ 9 točk: 2 točki za 7-8 navedb pri 'analizi', 1 točka za 5-6 navedb pri 'analizi', 2 točki za 'primer', 2 točki za 4 navedbe pri 'načrtu', 1 točka za do 3 navedbe pri 'načrtu', 2 točki za integracijo pri 'načrtu', 1 točka za 'smernice')

- Razdelava s poglobljeno/slabšo analizo za naslednja področja:
  - ___ Naravno območje in krajinski ekosistem oziroma okoljsko in kmetijsko vzdrževanje (vode, tal, klime, zraka, favne, flore)
  - ___ Podoba krajine
  - ___ Sestavljene habitate znotraj krajinskega/regijskega parka
  - ___ Zavarovano območje
  - ___ Kmetijstvo in gozdarjenje
  - ___ Rekreacijo in turizem
  - ___ Upoštevanje koridorjev
  - ___ Trajnostni regijski razvoj
  - ___ Komunikacijo in okoljsko izobraževanje
- Primer (služi kot podlaga za upravljavski načrt)
- Upravljavski načrt:
  - ___ Projektna podatkovna baza
  - ___ Določitev prioritete upravljavskega načrta
  - ___ Definiranje pristojnosti pri vključevanju partnerjev
  - ___ Predstavitev finančnih možnosti za upravljavski načrt

___ Konkretna navodila za združevanja načrta upravljanja krajinskega/regijskega parka z drugimi plani

___ Ostalo: _____

- Pri obdelavi načrta upravljanja krajinskega/regijskega parka se upošteva smernice strokovnih služb za varstvo narave
- Cilji in ukrepi niso bili obdelani, analiza ni bila izvedena

Vprašanje 11: Kako vi preverjate, če so bili predlagani cilji doseženi?

(4 točke za sodelovanje, zunanjo presojo, monitoring, poročilo; 2 točki za 'znotraj', 0 točk za ostalo)

- V sodelovanju s strankami, ki sodelujejo v fazi načrtovanja
- Znotraj krajinskega/regijskega parka (po možnosti skupaj z relevantnimi oblastmi)
- Z zunanjo presojo/vključevanjem zunanjih strokovnjakov
- S sistemom monitoringa
- Z javno objavo letnega poročila
- Ostalo
- Preverjanja ni

Vprašanje 12: Ali so strukturni podatki vašega krajinskega/regijskega parka podprti (digitalizirani) s pomočjo podatkovne banke GIS?

(3 točke za celoten park, 2 točki za posamezna področja, 1 točka za podlago, 0 točk ostalo)

- Da, podatki vneseni in združeni za celoten krajinski/regijski park
- Da, podatki so podani za posamezna področja
- Da, digitalno posneti podatki tvorijo važno podlago za načrt krajinskega/regijskega parka
- Ne, podatki niso digitalizirani

Vprašanje 13: S pomočjo katerih sredstev vodite vaš krajinski/regijski park?

(največ 4 točke - 2 po navedbi)

- Načrti ukrepov na letni ravni
- Preko projektov
- Z gospodarskimi načrti
- Z okvirnimi načrti
- Prioriteta načrtovanih ukrepov
- Ostalo: _____

FINANCIRANJE (največ 14 točk)

Vprašanje 14: Ali vaš krajinski/regijski park razpolaga z letnim neodvisnim prihodkom (ki pokriva tudi prihodke za zaposlene)?

(2 točki za 'da') **Kozjanski park: 2 točki**

- Da**
- Ne

Vprašanje 15: Kateri razvojni program je bil za vaš krajinski/regijski park v zadnjih treh letih potrjen za upoštevanje subvencije oziroma v katerem razvojnem programu za pridobitev sredstev je vaš krajinski/regijski park aktivno sodeloval v zadnjih treh letih?

(7 točk za najmanj 3 navedbe, 5 točk za 2, 3 točke za 1 navedbo, 0 točk za ostalo)

Kozjanski park: 5 točk

- LIFE
- Drugi evropski finančni mehanizmi oziroma projekti**
- Kmetijsko-okoljski programi s strani EU**
- Na državnem nivoju (večji projekti)
- Drugo, in sicer: _____
- Upoštevan ni noben razvojni program

Vprašanje 16: Ali je podporno društvo ali podobna organizacija v krajinskem/regijskem parku zvišala delež samofinanciranja krajinskega/regijskega parka z eno od naslednjih aktivnosti?

(največ 5 točk - za vsak ukrep je ena točka) **Kozjanski park: 5 točk**

- Prodaja lokalnih izdelkov (tudi rokodelskih)**
- Vstopnina (za informacijsko središče)**
- Obhodi/vodeni ogledi proti plačilu**
- Pobiranje parkirnine
- Prodaja brošur in publikacij o krajinskem/regijskem parku**
- Prodaja trgovskega blaga ("merchandising products")**
- Vodenje ali oddajanje/najem gastronomske dejavnosti**
- Pridobitev donacij, sponzorstev**
- Storitveni prispevki ("service jobs"), kot je: _____
- Ustanovitev neodvisne fundacije za krajinski/regijski park; *navedite tudi odstotek in leto:* _____
- Drugo, in sicer: _____
- Ni bilo ukrepov za dvig sredstev

OSEBJE IN IZOBRAŽEVANJE (največ 5 točk)

Vprašanje 17: Koliko poklicnega osebja imate na razpolago v vsoti za menedžment in vodstvo/predstavninstvo/upravo (upravitelj, strokovno usposobljeni sodelavci, tajništvo itd.)?

(3 točke za več kot 5 zaposlenih, 2.5 točke za do 5, 2 točki za do 4, 1.5. točke za do 3, 1 točka za do 2, 0.5 točke za do 1) **Kozjanski park: 3 točke**

- Nimamo nobenega poklicnega osebja
- Imamo manj kot enega polno zaposlenega
- Imamo enega polno zaposlenega
- Imamo 1.1 - 2 polno zaposlena
- Imamo 2.1 - 3 polno zaposlene
- Imamo 3.1 - 4 polno zaposlene
- Imamo 4.1 - 5 polno zaposlenih
- Imamo več kot 5 polno zaposlenih**

Vprašanje 18: Ali se vaši sodelavci vsaj enkrat letno udeležujejo izobraževanja?

(2 točki za 'da') **Kozjanski park: 2 točki**

- Da**
- Ne

Vprašanje 19: Ali je krajinski/regijski park poznan kot nosilec javnih interesov?

(2 točki za 'da', 1 točka za 'udeležen') **Kozjanski park: 2 točki**

- Da**
- Krajinski/regijski park ni prepoznan kot nosilec javnih interesov, je pa udeležen pri izvajanju relevantnih dejavnosti v krajinskem/regijskem parku kot je prostorsko upravljanje, gradbenih načrtih, ...
- Ne

Ali krajinski/regijski park v svoje delovanje vključuje tudi prostovoljce oziroma študente (honorarno, za raziskave, prakso)?

(1 točka za 'da') **Kozjanski park: 1 točka**

- Da**
- Ne

Ali upravljanje vašega krajinskega/regijskega parka vključuje polno zaposleno osebje v smislu vsaj enega delovnega mesta?

(1 točka za 'da') **Kozjanski park: 1 točka**

- Da**
- Ne

Ali vaš letni proračun vsebuje stalen proračun za nadaljnje izobraževanje?

(1 točka za 'da') **Kozjanski park: 0 točk**

- Da
- Ne

SODELOVANJE (največ 15 točk)

Vprašanje 20: Ali so predstavniki krajinskega/regijskega parka vključeni v procese usklajevanja interesov varstva narave, turizma, kmetijstva, gozdarstva in ostalih področij? Če to drži, katerim? (*Nanaša se na odbore, ki vključujejo tudi interesne skupine ali posamezne predstavnike za področja varstva narave, turizma, trgovine, gospodarstva itd.*)

(največ 10 točk; 6 točk za 'redne', 2 točki za vsako omrežje) **Kozjanski park: 0 točk**

- Rednim okroglim mizam/svetu zaupnikov ali svetovalcev, ki združujejo razvoj krajinskih/regijskih parkov v regiji
Prosim, na kratko opišite skupino:
_____
- Omrežju, ki je pomembno za področje s krajinskimi/regijskimi parki (na primer: LEADER, Agenda 21); *prosim, podajte kratek opis:*
_____
- Drugo, *navedite:*
_____
- Nismo vključeni**

Vprašanje 21: Ali vaš krajinski/regijski park sodeluje z drugimi krajinskimi/regijskimi parki na državnem nivoju ali z rezervati večjih razsežnosti na mednarodnem področju? (v obliki skupnih projektov in/ali letnih izmenjav izkušenj)?

(2.5. točke za državno ali mednarodno sodelovanje) **Kozjanski park: 5 točk**

- Državno sodelovanje; navedite imena parkov in vrsto sodelovanja: projektno sodelovanje, izmenjava izkušenj (Skupnost naravnih parkov Slovenije)**

- Mednarodno sodelovanje; navedite imena parkov in vrsto sodelovanja: Oberer Bayerischer Wald, PP Medvednica, PP Žumberak, NP Risnjak (projektno sodelovanje), parki dinarskega loka (izmenjava izkušenj)**
- Ne, ni sodelovanja na državni ali mednarodni ravni

Vprašanje 22: Katera nagrada je bila podeljena vašemu krajinskemu/regijskemu parku v zadnjih petih letih?

(največ 10 točk; 4 točke za EU listino ali diplomo, UNESCO, 2 točki za občinsko, ministrstvo, 1 točka za drugo) **Kozjanski park: 5 točk**

- Pohvala ministrstva za okolje in prostor**
- Evropska listina za trajnostni turizem v zavarovanem območju
- Evropska diploma
- Odlikovanje s strani občine** – najvišje občinsko priznanje Zlati grb Občine Kozje
- UNESCO Geopark
- Drugo, navedite: Entente Florale Europa – zlata medalja Podčetrtku in Olimju – aktivno pomagali obojima**
- Nobenega odlikovanja nismo pridobili

UPRAVLJANJE Z OBISKOVALCI (največ 10 točk)

Katere kazalnike okoljskih sprememb ste uporabili v ponudbi storitev za obiskovalce?

Spremembe v sestavi biotske raznolikosti.

- Možnost: krajinski/regijski park ni odgovoren za nobeno storitev; prosim, nadaljujte s področjem aktivnosti 2: Varovanje narave in vzdrževanje krajine*

Prosim, navedite imena storitev, za katere je krajinski/regijski park odgovoren: /.

Vprašanje 23: Izogibanje, obnova, raba in odlaganje oziroma odstranitev odpadkov na obiskanem področju

(2 točki za 4 navedbe, 1 točka za 3, 0 točk do 2 navedbi) **Kozjanski park: 0 točk**

- Ločeno zbiranje pomembnih odpadnih materialov (vsaj papirja in preostalih odpadkov, kot so staro steklo)**
  - Zavrnitev oziroma nadomestitev plastičnega pakiranja/folije pri lastnih izdelkih/oglaševalskem materialu (nosilnih vrečicah, prodajnih izdelkih, kuvert za letake)
  - Zavrnitev oziroma nadomestitev embalaže za hrano in pijačo, ki je ni mogoče ponovno vrniti, uporabiti (pločevinke pijač v avtomatih)
- _____ *možnost: ni pomembno za naš krajinski/regijski park, ker pijač in prigrizkov ne ponujamo*

- Drugo, navedite: _____

Vprašanje 24: Varčevanje z energijo v obiskanem področju

(največ 6 točk; po navedbi ena točka) **Kozjanski park: 3 točke**

- Uporaba okolju prijaznih ogrevalnih sistemov (visoko kalorični plinsko ogrevalni sistemi, solarne naprave za ogrevanje vode)**
- Virom prijazno varčevanje ogrevalnih sistemov**
- Meritve v zvezi s termalno izolacijo (izolacija zunanjih zidov in streh, izolacija pip in rezervoarjev)
- Raba energije s prihrankom na svetlobni tehnologiji (osvetljevanje preko oskrbovalnih enot električne energije)
- Druge tehnološke rešitve za zmanjšanje moči napajanja za osvetljevanje
- Lastno pridobivanje elektrike iz obnovljivih virov energije (foto-voltaične celice, vetrna elektrarna); *prosim, navedite en primer:* _____
- Drugo, navedite: čistilna naprava, ogrevanje na biomaso, omejitev osvetlitve gradu (od 5h – 22h), nabava električnega vozila, notranja osvetlitev grajskih prostorov preko senzorjev**

Vprašanje 25: Trajnostna raba vode

(2 točki za 4 navedbe, 1 točka za 3 navedbe, 0 točk do 2 navedbi) **Kozjanski park: 0 točk**

- Napeljava vodnih varčevalnih naprav v vse sanitarne objekte (vzdrževalec stalnega pretoka, dvostopenjski izplakovalnik stranišča)
- Izključna uporaba biorazgradljivih čistil in dodatnih sredstev za stranišča in posod za urin/pisoarje**
- Uporaba deževnice za namakanje manjših površin (na območju informacijskega središča) ali za izplakovanje stranišč
- Omejitev uporabnega področja zunanjih površin izven krajinskega/regijskega parka (uporaba travnih plošč na parkirišču)
_____ možnost: ni relevantno za naš krajinski/regijski park, saj nimamo razpoložljive zunanje površine (ta odgovor se ne vrednoti)
- Drugo, navedite: _____

Priloga C: Vprašalnik samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov s točkami
- Področje aktivnosti 2: Varovanje narave in vzdrževanje krajine

S krepkim tiskom so podani odgovori Kozjanskega regijskega parka in dosežene točke.

PODROČJE AKTIVNOSTI 2: VAROVANJE NARAVE IN VZDRŽEVANJE KRAJINE

Vprašanje 26: Kolikšen delež vašega krajinskega/regijskega parka je označen kot rezervat ali območje Natura 2000 zavarovano območje?

(3 točke za 70%, 2 točki za 60%, 1 točka za 50%, 0 točk za pod 50%) **Kozjanski park: 3 točke**

- 70% in več**
- 60 - pod 70%
- 50 - pod 60%
- pod 50%

HABITATI

Vprašanje 27: Ali v načrtu vašega krajinskega/regijskega parka obstajajo orodja za varovanje habitatov - kot ločen načrt ali del načrta krajinskega/regijskega parka ali drugih načrtov (npr. za Natura 2000 območja); nanaša se lahko tudi na druge nosilce načrtov oziroma drugih organizacij?

(4 točke preko 50%, 2 točki do 50%, vsak naslednji odgovor v konceptu pa 0.5 točke, 1 točka za sestavni del drugih planov) **Kozjanski park: 4 točke**

- Koncept še ne obstaja
- Koncept se ureja v sledečih občinskih ali republiških konceptih:

- Koncept obstaja od leta 2004 za približno 69% območja krajinskega/regijskega parka**
  - _____ koncept je sestavni del načrta krajinskega/regijskega parka
  - _____ koncept vsebuje posamezne biološke vrste in/ali biološke tipe
  - _____ koncept vsebuje reprezentativne biološke vrste krajinskega/regijskega parka

Vprašanje 28: Katere ukrepe ste ali boste realizirali vi ali vaši partnerji v zadnjih petih letih za varstvo habitatov in vrst?

(največ 5 točk; po eno točko na navedbo) **Kozjanski park: 0 točk**

- Odstranitev zaprek in "virov nevarnosti" za širitev in migracije živali in rastlin; *navedite primer:* _____
- Ustvariti linearne strukture, tipične za podeželje (živa meja, živica, mejica, poljski robovi, rečna obrežja in drugo); *navedite primer:* _____
- Konstrukcija suhih zidov oziroma koridorjev, ki povezujejo manjša območja in tipične regije med velikimi zavarovanimi območji (vlažni biotopi, pasovi lesne vegetacije med polji)
- Renaturalizacija življenjskega prostora (mokrišča in barja); *navedite primer:* _____
- Drugo, *navedite:* _____
- Ne izvajamo nobenih posebnih ukrepov**

Vprašanje 29: Katere ukrepe za ohranjanje zaščitene rastlinskih in živalskih vrst izvajate?

(največ 5 točk; po navedbi ena točka - zadnja možnost brez točk) **Kozjanski park: 1 točka**

- Posredovanje posebno šolanega svetovalca, med drugim pri sporih (svetovalec za močvirje in barje)
- Ureditev delovnega področja z udeležbo različnih akterjev
- Ustvarjanje koridorjev za migracijske vrste živali
- Poseben program za zaščito ogroženih vrst za sledeče vrste živali in rastlin; *navedite:* _____
- Ostalo; navedite: monitoring, inventarizacija, popisovanje**
- Ne izvajamo nobenih posebnih ukrepov

Vprašanje 30: Katere ukrepe za ohranjanje elementov zgodovinske kulturne krajine ste sprejeli vi ali v dogovoru z vašimi partnerji?

(največ 5 točk; po navedbi ena točka) **Kozjanski park: 3 točke**

- Elementi zgodovinske kulturne krajine so deloma evidentirani**
- Zgodovinski krajinski elementi bodo popisani na celotnem področju krajinskega/regijskega parka**
- Renaturacijski ukrepi (zasajevanje, pogozdovanje, izboljševanje kakovosti prsti, ...)
- Svetovalna dejavnost (sestava koncepta uporabe)
- Informiranje ljudi preko posebnih ponudb (reklamni material, tematske poti)**
- Turistično ovrednotenje (seniki, mlini, zgodovinsko pomembni objekti uporabe)

- Finančna spodbuda (stimulacija) pri uporabi posebnih programov za napredek in medsebojnim financiranjem partnerjev
- Doseganje ciljev s finančnimi spodbudami
- Drugo: _____
- Ne izvajamo nobenih posebnih ukrepov

VODENJE OBISKOVALCEV (največ 14 točk)

Vprašanje 31: Ali v vašem krajinskem/regijskem parku obstaja koncept vodenja obiskovalcev?

(največ 5 točk; 3 točke za vse, 1 točka za eno cono, 1 točka za posamezno področje, 1 točka za del parka) **Kozjanski park: 3 točke**

- Ja, koncept je narejen za celotno območje krajinskega/regijskega parka**
- Ja, upoštevana je samo ena cona krajinskega/regijskega parka
- Ja, za posamezno področje
- Ja, koncept je del osrednjega načrta za krajinski/regijski park
- Ne, nimamo koncepta

Vprašanje 32: Imate koncept upravljanja z obiskovalci za območja znotraj parka, ki so obiskane v velikih številkah in zahtevajo posebno varovanje?

___ *možnost: takšen koncept za upravljanje z obiskovalci je nepotreben za naš krajinski/regijski park zaradi malega števila obiskov, ki ne predstavljajo motnje*

- Obstaja načrt za vsa pomembna območja
- Obstaja načrt za nekatera pomembna območja
- Načrt še ne obstaja

Kakšne individualne ukrepe za upravljanje z obiskovalci izvajate vi in vaši partnerji v vašem krajinskem/regijskem parku (tudi če koncepta za upravljanje z obiskovalci ta hip nimate)?

___ *možnost: ukrepov za upravljanje z obiskovalci se v našem krajinskem/regijskem parku ne izvajajo, saj zaradi majhnega števila obiskovalcev ni nikakršnega vzroka za vznemirjenost*

(največ 6 točk; po navedbi ena točka) **Kozjanski park: 0 točk**

- Identifikacija območij z drugačno stopnjo rabe (območje z usmeritvijo na rekreacijo, turistična raba, z omejeno turistične rabo ali brez turistične rabe)

- Nadzor (vodenje) s posebnimi ponudbami (dobro označena in namenjena cestna mreža, zavetja, območja za odprt ogenj, možnosti opazovanja in preučevanja, konstrukcije brvi)
- Vodenje z odvrčanjem pozornosti (restavracija poti v njihovo prvotno stanje, kontrolirana območja obdelovanja, lesene prepreke, jarki)
- Vodeni ogledi za doživljanje narave v občutljivih območjih
- Informiranje obiskovalcev o ekološkem ozadju in ekološko sprejemljivem obnašanju (informativne table, naravne steze, letaki)
- Omejitev ali zaprtje nekaterih območij za določeno časovno obdobje (v polegajočem delu leta ali v sezoni parjenja)
- Nadzor motornega prometa (sistem vodenega parkiranja, osrednja parkirišča, omejen dostop itd.)
- Drugo, *navedite*: _____

Vprašanje 33: Kako preverjate, če so ukrepi glede upravljanja z obiskovalci v omočjih z veliko motnjami, uspešni?

(največ 3 točke; 3 točke za 'plačila', 1 točka za 'obhode', 1 točka 'obveščanja') **Kozjanski park: 0 točk**

- Redno plačevanje na izbranih točkah (obiskovalci, avtomobili) (vsaj enkrat letno med visoko turistično sezono)
- Redni kontrolni obhodi na pomembnih območjih (vsaj dvakrat letno med visoko turistično sezono)
- Obiskovalci imajo možnost obvestiti upravitelje krajinskega/regijskega parka o okvarah, škodi v krajinskem/regijskem parku (pritožbena skrinjica, telefon za ovadbe)
- Drugo, *navedite*: nimamo takšnih točk**
- Ni preverjanja

Vprašanje 34: Kako vi in/ali vaši partnerji nadzorujete razvoj narave in krajine, kakor tudi vrstne pestrosti in raznolikosti biotopov v vašem krajinskem/regijskem parku? Kolikšen odstotek območij v vašem krajinskem/regijskem parku je vključen v popis tipov habitatov?

(največ 8 točk) **Kozjanski park: 4 točke**

- Popis ključnih vrst, *navedite*: čebelar (*Merops Apiaster*) - vsako leto**
  - vsaki 2 leti
  - vsake 3 do 5 let
- Popis ključnih habitatnih tipov, *navedite*: travniški sadovnjaki - le inventarizacija in HT 6210 (polnaravna travišča) - popis leta 2002**
  - vsako 1 do 5 let, do 50% območja

- vsako 1 do 5 let, nad 50% območja
- vsakih 6 do 10 let, do 50% območja
- vsako 6 do 10 let, nad 50% območja
- Popisi se ne izvajajo

Vprašanje 35: S katerimi ukrepi vaš krajinski/regijski park podpira cilje NATURA 2000 sistema?

(največ 3 točke; vsaka navedba po eno točko) **Kozjanski park: 3 točke**

- S širjenjem informacij o NATURI 2000 (med populacijo, kmeti)**
- Prek vodenja obiskovalcev in deležnikov**
- Integracija načrtov ptičje in habitatne direktive v osrednji načrt upravljanja s krajinskim/regijskim parkov**
- Z iskanjem rešitev na obstoječa nesoglasja, spore, nasprotja, konflikte**
- Konkretni področni ukrepi in projekti**
- Tekmovanja**
- Drugo, navedite:** _____
- Ni nobenih ukrepov
- V našem krajinskem/regijskem parku ni področij, ki spadajo pod NATURA 2000

RABA NARAVNIH VIROV: KMETIJSTVO (največ 12 točk)

Vprašanje 36: Kolikšen odstotek območij v vašem krajinskem/regijskem parku rabljenih za kmetijstvo, je vključenih v organsko kmetijsko rabo ali deluje po zakonih EU o organskem kmetijstvu?

(5 točk za preko 20%, 4 točke za 16-20%, 3 točke za 11-16%, 2 točki za 6-11%, 1 točka za 4-6%) **Kozjanski park: 0 točk**

- 0.1 do 1.9% obdelovalnih površin**
- 2.0 do 3.9% obdelovalnih površin
- 4.0 do 5.9% obdelovalnih površin
- 6.0 do 10.9% obdelovalnih površin
- 11.0 do 15.9% obdelovalnih površin
- 16.0 do 20.0% obdelovalnih površin
- Nad 20% obdelovalnih površin

Vprašanje 37: Kolikšen delež celotnega območja, ki je namenjeno kmetijstvu, pripada območjem, ki delujejo v skladu s kmetijsko-okoljskimi-podnebnimi smernicami (KOPOP)?

(4 točke za 38-42%, 3 točke za 32-38%, 2 točki za 26-32%, 1 točka za 20-26%) **Kozjanski park: 1 točka**

- 20.0 do 22.9% obdelovalnih površin**
- 23.0 do 25.9% obdelovalnih površin
- 26.0 do 28.9% obdelovalnih površin
- 29.0 do 31.9% obdelovalnih površin
- 32.0 do 34.9% obdelovalnih površin
- 35.0 do 37.9% obdelovalnih površin
- 38.0 do 42.0% obdelovalnih površin
- Nad 42% obdelovalnih površin

Vprašanje 38: Kako krajinski/regijski park oziroma njegovi partnerji podpirajo organsko kmetijstvo?

(največ 3 točke; po navedbi ena točka) **Kozjanski park: 3 točke**

- Redne razprave (vsaj enkrat letno) med upravitelji krajinskega/regijskega parka in odgovorno kmetijsko upravo o deležu in razporejenosti kmetijsko-okoljskih sredstev za financiranje vzdrževanja območij, vrednih varovanja**
- Posvetovanja s posameznimi podjetji**
- Ustvarjanje in trženje lokalnih produktov**
- Dodeljevanje sredstev za razvoj
- Podpora gensko-tehnično proste cone
- Drugo, navedite: _____
- Krajinski/regijski park aktivno ne podpira organskega kmetijstva in ekološke izgradnje

Vprašanje 39: Katere ukrepe za sprejem ali napredek zelenih površin in trajnostne rabe v krajinskem/regijskem parku izvajate vi in vaši partnerji?

(največ 4 točke) **Kozjanski park: 2 točki**

- Finančna podpora kmetijstvu, na primer za ovčerejo ali kozjerejo (brez poljedelstva)
- Razširitev ekstenzivne paše (večja od 10 ha skupne površine)
- Celoletna paša
- Ukrepi za odstranjevanje grmovja prispevajo k zelenemu odpadku in/ali izgubi ponovne uporabe za košnjo ali pašo

- Ekstenzivna raba v preteklosti intenzivira zelene površine**
- Preprečitev izravnave naravnih gospodarsko privlačnih površin (za gnojenje, namakanje, ampak tudi za poenotenje časa košnje)
- Opustitev mineralnih gnojil**
- Ostalo: _____
- Ne izvajamo nikakršnih ukrepov

GOZDARSTVO (največ 8 točk)

Vprašanje 40: Kolikšen je odstotek gozdnih površin v vašem krajinskem/regijskem parku, ki so obdelovane v skladu z usmeritvami za trajnostno rabo?

(3 točke za 'nad') **Kozjanski park: 0 točk**

Program podpore shemi za ovrednotenje rabe gozda po okoljskih standardih:

- Pod 65.4% obdelovalnih gozdnih površin
- Nad 65.4% obdelovalnih gozdnih površin
- Podatek ni možen**

Vprašanje 41: Kolikšen je odstotek neobdelanih gozdnih površin v vašem krajinskem/regijskem parku?

(2 točki za 'nad', 1 točka za 2-4%) **Kozjanski park: 1 točka**

- Pod 2.0% gozdnih površin v vašem krajinskem/regijskem parku
- 2.0 do 4.0% gozdnih površin v vašem krajinskem/regijskem parku**
- Nad 4.0% gozdnih površin v vašem krajinskem/regijskem parku
- Podatek ni možen

Vprašanje 42: Kako krajinski/regijski park oziroma njegovi partnerji podpirajo lastnike gozdov v trajnostnem gospodarjenju z gozdovi?

(največ 3 točke; po navedbi ena točka) **Kozjanski park: 0 točk**

- Redne razprave (vsaj enkrat letno) med upravljavci krajinskega/regijskega parka in odgovorno gozdarsko pisarno
- Posvetovanja s posameznimi podjetji
- Ustvarjanje in trženje lokalnih produktov
- Sodelovanje v načrtovanju gozdarskega menedžmenta
- Drugo, navedite: poskus organiziranja društva lastnikov gozdov (poskus ni uspel, ker nismo našli ustrezne osebe - brez rizika koruptivnosti/interesa za vodenje društva)**
- Krajinski/regijski park aktivno ne podpira trajnostnega gospodarjenja z gozdovi

Vprašanje 43: Katere ukrepe za izboljšanje kakovosti vodotokov izvajate ob prejetju ali obnovi naravnega obstoja, samega življenjskega habitata in življenjskih združb v vašem krajinskem/regijskem parku vi ali vaši partnerji?

(največ 4 točke; po navedbi ena točka) **Kozjanski park: 2 točki**

- Zasnovan je monitoring (spremljanje) vodnega območja oziroma vodnih struktur**
- Ukrepi v in na zgornjih plasteh voda za izboljšavo ekološkega in kemijskega stanja, kot tudi ukrepi za zvišanje naravne samočistilne sposobnosti
- Pridobivanje, urejanje in oblikovanje zaščitenih vodnih območij za razvoj vodotokov ter zmanjševanje onesnažil
- Odstranitev masivnih obrežnih sprožilcev, ki bi lahko preprečili prosti prehod navzdol po vodotoku
- Podpora naravni vodni dinamiki - razvoju naravnih tipičnih vodnih struktur skozi vgradnjo večjih kamnov, odrov, zapornice, prodnega nanosa, kot tudi dosežek razširitve rečnih strug
- Začetni ukrepi za reaktiviranje razvejanosti omrežja, poplavnih ravníc, mrtvih rokavov, ...
- Ukrepi na ostalih vodotokih (odprtje ekološko pomembnih habitatov)
- Ostalo: sodelujemo z organizacijami zadolženimi za vodno gospodarstvo**
- Ne izvajamo nikakršnih ukrepov

Vprašanje 44: Ste sami ali s partnerji uresničili kakšen projekt, ki sodi v sklop varovanja narave in krajine v zadnjih petih letih? *Prosim, imenujte pet najpomembnejših realiziranih projektov zadnjih petih let.*

(največ 20 točk: 5 točk po projektu - 2 točki za trajanje, stroške pri 'projektu' - 0.5 točke za 6 mesecev, 1 točka za 1 leto, 1.5 točke za 2 leti, 2 točki za nad dve leti) **Kozjanski park: 4 točke**

- Projekt: **Od vijeglavke do soka**
Trajanje: _____ do 6 mesecev _____ do enega leta _____ do 2 let _____ **nad dve leti**
Zahtevan znesek: / Zahtevan program: /
Partner: **KP Kolpa, NP Risnjak**
Stroški : /
Velikost območja v ha: **60.000**
____ **nosilec projekta je krajinski/regijski park**
____ nosilec ni krajinski/regijski park, je pa dal pobudo
____ krajinski/regijski park je na projektu aktivno sodeloval
____ krajinski/regijski park ni nosilec, ni dal pobude ali na njem udeležen

Vprašanje 45: S katerimi partnerji redno sodelujete na področjih narave in krajine?

(največ 5 točk; po navedbi ena točka) **Kozjanski park: 5 točk**

- Uprava zavarovanih območij**
Ime partnerjev, s katerimi sodelujete: **ARSO**
Vrsta sodelovanja: **spremljanje mnenj za posege v prostor**
- Lokalna organizacija za upravljanje z vodami
Ime partnerjev, s katerimi sodelujete: _____
Vrsta sodelovanja: _____
- Kmetijska uprava
Ime partnerjev, s katerimi sodelujete: _____
Vrsta sodelovanja: _____
- Gozdarska uprava
Ime partnerjev, s katerimi sodelujete: _____
Vrsta sodelovanja: _____
- Razvojna agencija
Ime partnerjev, s katerimi sodelujete: _____
Vrsta sodelovanja: _____
- Naravovarstvene organizacije**
Ime partnerjev, s katerimi sodelujete: **Zavod za varstvo narave**
Vrsta sodelovanja: **priprava načrta upravljanja**
- Združenja za krajinsko upravljanje
Ime partnerjev, s katerimi sodelujete: _____
Vrsta sodelovanja: _____
- Regijska zveza kmetovalcev
Ime partnerjev, s katerimi sodelujete: _____
Vrsta sodelovanja: _____
- Zasebni lastniki gozdov in lovci
Ime partnerjev, s katerimi sodelujete: _____
Vrsta sodelovanja: _____
- Drugi partnerji**
Ime partnerjev, s katerimi sodelujete: **Zavod EGEA**
Vrsta sodelovanja: **inventarizacija metuljev in kobilic**
- Drugi partnerji**
Ime partnerjev, s katerimi sodelujete: **z drugimi zavarovanimi območji**
Vrsta sodelovanja: **dogodki v organizaciji Skupnosti naravnih parkov**
- Drugi partnerji**
Ime partnerjev, s katerimi sodelujete: **Planinska zveza Slovenije**
Vrsta sodelovanja: **izvajanje programa Odseka za varstvo gorske narave**

Priloga D: Vprašalnik samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov s točkami
- Področje aktivnosti 3: Trajnostni turizem in rekreacija

S krepkim tiskom so podani odgovori Kozjanskega regijskega parka in dosežene točke.

PODROČJE AKTIVNOSTI 3: TRAJNOSTNI TURIZEM IN REKREACIJA

Vprašanje 46: Ali krajinski/regijski park zavzema izrazito mesto v trženju turizma v regiji? Katere konkretne aktivnosti se izvajajo z namenom promocije krajinskega/regijskega parka?

(največ 18 točk; 2 točki za 'ime', 4 točke za 'brošure in splet', 5 točk za 'predstavitev', 6 točk za 'koncept'- če je nosilec 3 točke, če sodeluje 3 točke, za stališča 1 točka) **Kozjanski park: 11 točk**

- Izraz "krajinski/regijski park" sestavlja del imena turistične regije/turistično oglaševanega cilja**
- Ne sestavlja imena (*prosim, podajte razloge za vaš odgovor*):
_____
- turistična destinacija je bolj poznana kot krajinski/regijski park
- krajinski/regijski park igra pri ponudbah destinacij pomembno vlogo
- ostalo: _____
- V osrednjih turističnih katalogih/brošurah in na spletni strani turistične organizacije, so krajinski/regijski park in njegova ponudba predstavljeni kot glavne znamenitosti regije (na posebni strani osrednjega turističnega kataloga in na spletni strani); prosim, imenujte spletni naslov turistične organizacije: <http://www.turizem-podcetrtek.si/>**
- Pri povpraševanju gostov po informacijskem materialu bo priložena posebna informacija o krajinskem/regijskem parku (brošura, letak, mapa - *priložite primer*)
- Predstavitev krajinskega/regijskega parka v turističnem gradivu in na spletu bo usklajena ali ustvarjena skupaj z upravljavci krajinskega/regijskega parka**
- Turistični koncept regije je koordiniran skupaj s krajinskim/regijskim parkom; *opišite kako je krajinski/regijski park vključen v pripravo turističnega koncepta ali kako se je koncept dorekel:* _____
  - krajinski/regijski park je nosilec projekta pri obdelavi turističnega koncepta
  - sodelovanje krajinskega/regijskega parka v delovnih skupinah, delavnicah
  - krajinski/regijski park je bil pisno vključen, je zavzel stališča
- Drugo: _____
- Krajinski/regijski park ni upoštevan v turističnem marketingu

Ali se posebnosti vašega krajinskega/regijskega parka oglašujejo s pomočjo slogana?
Navedite slogan: /

Vprašanje 47: So v bližini krajinskega/regijskega parka označena uradna turistična informacijska središča, ki tudi obveščajo o krajinskem/regijskem parku?

(največ 7 točk; 3 točke za 'osebje', sicer po navedbi 1 točka) **Kozjanski park: 7 točk**

- Da - *prosim, navedite imeni in naslova dveh najpomembnejših turistično informacijskih središč: TIC Podčetrtek*

Ali ti turistično informacijski središči izpolnjujeta sledeče predpogoje?

- Osebje, ki dela v turistično informacijskih središčih bo redno (najmanj 2krat letno) obveščeno o trenutni ponudbi krajinskega/regijskega parka
- V obeh turistično informacijskih središčih ima na ogled zemljevid krajinskega/regijskega parka ali orientacijski načrt ali se ga kupi
- Obe turistični središči za obiskovalce oglašujeta dogodke in aktivnosti krajinskega/regijskega parka
- Obe turistično informacijski središči obveščata o javnem prevozu v regiji
- Obe turistično informacijski središči sta certificirana in primerno označena
- Turistično informacijski središči za obiskovalce ne izpolnjujeta predpogojev

Vprašanje 48: Ali so v krajinskem/regijskem parku partnerska podjetja (družabniki), storitvene dejavnosti (prenočišča in postrežba), ki so bile nagrajene z okolju prijaznim certifikatom? Kakšne so te znamke ali certifikati in koliko podjetjem so bili trenutno dodeljeni? (*prosim, priložite*)

(največ 9 točk; 5 točk za 'partnerje', druga certificirana vsakič 2 točki) **Kozjanski park: 4 točke**

- Ja, so po posebnih kriterijih priznana partnerska podjetja krajinskega/regijskega parka (število podjetij: _____)
- Ja, so s certifikatom priznana podjetja kot naravovarstvena in gospodarijo v smislu filozofije krajinskega/regijskega parka
  - Regijsko priznanje kakovosti na področju varovanja narave (število podjetij: ____)
  - Eko kempiranje (število podjetij: _____)
  - Naravi prijazne hišice (število podjetij: _____)
  - Bio hoteli (število podjetij: _____)
  - Ostalo: **gostišče z lokalno ekološko pridelano ponudbo hrane (Eko vila Mila) in gostilna Šentpeter**
- Naša partnerska podjetja niso certificirana

Obstaja v bližini nastanitev in ponudba hrane, ki sodeluje s krajinskim/regijskim parkom?
Kakšne posebne ponudbe so zagotovljene z njihove strani?

- Prikaz informacij v krajinskem/regijskem parku**
- Informacije o krajinskem/regijskem parku so dostopne na njihovih spletnih straneh ali je navedena povezana do spletne strani krajinskega/regijskega parka**
- Prodaja gradiva krajinskega/regijskega parka (zemljevid, vodič)**
- Lastni paketi, ki vključujejo storitve krajinskega/regijskega parka**
- Drugo, navedite:** _____

Koliko jih te storitve nudi redno?

/. .

Vprašanje 49: Katere aktivnosti vi ali vaši partnerji ponujate gostom in domači skupnosti v vašem krajinskem/regijskem parku, ki se osredotočajo na doživljanje narave? *Prosim, navedite primer s križcem ob ustrezni možnosti.*

(največ 12 točk; za vsako 2 točki) **Kozjanski park: 10 točk**

- Opazovanje narave (npr. opazovanje ptic); navedite primer: monitoring metuljev**
- Ustvarjanje z naravnimi materiali ali izdelki (npr. izdelava košar); navedite primer: izdelki povezani z etnološko dediščino**
- Ponudba aktivnosti samozavedanja, kampov preživetja; navedite primer:**
_____
- Zbiranje in obdelava naravnih produktov (zbiranje gob in njihova obdelava); navedite primer:**
_____
- Umetnost v naravi (fotografiranje živali); navedite primer: fotografski extempore Kozjansko jabolko, celoletni razpis/natečaj (rezultati in nagrade ob Dnevu Zemlje)**
- Meditativne ponudbe (meditativni sprehodi); navedite primer: počitek za poklicne glasbenike**
- Ponudbe, uporabne za ljudi s posebnimi potrebami (vidno prizadeti, invalidi, duševno prizadeti, gluhi ali naglušni, ljudje v invalidskih vozičkih); navedite primer: omogočen dostop, WC za invalide, imena jablan v Braillovi pisavi**
- Druge ponudbe:** _____

Vprašanje 50: Ali za vaš krajinski/regijski park obstaja razvojni koncept za prosti prehod čez koridorje?

(2 točki za 'da') **Kozjanski park: 0 točk**

- Da
- Ne, koncept še ne obstaja

Vprašanje 51: Katere tri ponudbe športov in aktivnosti najbolj oblikujejo turistično ponudbo vašega krajinskega/regijskega parka (*Navedite samo tri športne aktivnosti in v prihodnje odgovarjajte samo na vprašanja, ki se tičejo teh treh športnih aktivnosti*)

(27 možnih točk, vsaka od treh izbranih aktivnosti po 9 točk največ)

TABELA VREDNOTENJA ZA ŠPORTNE AKTIVNOSTI:

Točke	Pohodništvo	Nordijska hoja	Kolesarjenje	Gorsko kolesarjenje	Vožnja s kanuji	Plezanje	Jadranje/deskanje	Tek na smučeh	Smučanje in deskanje	Jahanje
9		10	15-17	12-13	12-13	13-14	13	12	12	10
8		9		10-11	10-11	10-11	11-12	10-11	10-11	9
7	13-14	8	13-14	9	9	9	9-10	9	9	8
6	11-12	7	11-12	8	8	8	8	8	8	7
5	9-10	6	9-10	7	7	7	7	7	7	6
4	7-8	5	7-8	6	6	6	6	6	6	5
3	6	4	5-6	5	5	5	5	5	5	4
2	5	3	3-4	4	4	4	4	4	4	3
1	4	2	2	3	3	3	3	3	3	2

Za število navedb športov (horizontalno) sledi ocena v levi vrstici (vertikalno).

Kozjanski park: 4 + 5 + 1 točka

- Kolesarjenje**
- Gorsko kolesarjenje
- Pohodništvo, planinarjenje**
- Nordijska hoja

- Plezanje**
- Vožnja s kanuji
- Jadranje in deskanje na vodi
- Jahanje
- Tek na smučeh
- Alpsko smučanje in deskanje na snegu

Kolesarjenje

- Krajinski/regijski park ima označene kolesarske poti, preko katerih je možen dostop do vseh turistično zanimivih delov krajinskega/regijskega parka**
- V vse načrte povečanja ali spreminjanja obstoječe mreže kolesarskih poti bo koordinirana s strani predstavnikov krajinskega/regijskega parka, kolesarskega športa, varstva narave, gozdarstva in ostalih vpletenih**
- Kolesarske poti bodo označene tako, da ne bo prihajalo do konfliktov s pohodniki
- Vsaj 80% mreže kolesarskih poti je označene v skladu s poenotenim sistemom**
- Regijska mreža kolesarskih poti je povezana z nacionalnimi kolesarskimi potmi
- Stanje kolesarskih poti (oznake, podlaga) in pripadajoča infrastruktura (klopi, senca) bodo pregledane vsaj enkrat na sezono in poškodovani objekti bodo popravljeni ali odstranjeni v najkrajšem možnem času**
- Steze različnih stopenj težavnosti so brez težav prepoznane z označbami na osrednjem zemljevidu in na prostem
- Na voljo je vsaj en poseben zemljevid za kolesarske ture in/ali kolesarski vodič za steze znotraj parka**
- Informacije o kolesarski ponudbi so dostopne na spletu (mreža stez, zahteve, najem koles, hiške za goste primerne za kolesarje): navedite spletni naslov: http://www.ra-sotla.si/datoteke/Kolesarska_karta_1.pdf**
- Na voljo so hišice za goste vzdolž mreže kolesarskih poti ali v bližini, ki so primerne za kolesarje (možnost hrambe koles): *navedite število: _____*
- Vzdolž mreže kolesarskih stez so objekti s ponudbo lokalne hrane: navedite število: _____**
- Vsaj enkrat tedensko je ponujena vodena kolesarska tura v povezavi s krajinskim/regijskim parkom
- Obstaja vsaj ena kolesarska steza v povezavi s krajinskim/regijskim parkom (krožna učna pot)
- Uresničitev množičnih kolesarskih dogodkov je odvisna od okoljskega koncepta**
_____ možnost: ni relevantno za naš krajinski/regijski park, saj ne prirejamo množičnih kolesarskih dogodkov

- Osrednje točke regijske mreže kolesarskih stez so redno dostopne med sezono za konce tedna z javnim prevozom (vključen prevoz koles vsaj dvakrat dnevno)

Gorsko kolesarjenje

- Sistem poti je bil izdelan v sodelovanju z predstavniki krajinskega/regijskega parka, gorskega kolesarstva, turizma, naravovarstva, kmetijstva in ostalih pomembnih členov
- Vsaj 80% tras za gorsko kolesarjenje poteka po že obstoječih poteh
- Samo poti, ki so dovolj široke in odprte so označene kot poti za gorske kolesarje, kakor tudi za pohodnike
- Vse poti za gorsko kolesarjenje so označene vzdolž celotne dolžine s poenotanim sistemom
- Stanje poti (označbe) bo pregledano vsaj enkrat na sezono, poškodovani objekti bodo odstranjeni ali popravljani v najkrajšem času
- Trase se razlikujejo po stopnji težavnosti, razlike so jasno razvidne z označb na osrednjem zemljevidu in na terenu
- Poseben vodič za gorsko kolesarjenje opisuje označene poti v krajinskem/regijskem parku in/ali je vodič gorskega kolesarjenja vključen v osrednji kolesarski vodič
- Na spletu je možno pridobiti informacije o ponudbi gorskega kolesarjenja (trase, profili poti, počitniške hišice primerne za kolesarje, potovanje z javnim prevozom);
prosim, navedite spletni naslov: _____
- Vzdolž mreže stez za gorsko kolesarjenje so postavljeni gastronomski objekti
- V krajinskem/regijskem parku je možen najem opreme za gorsko kolesarjenje (kolesa, zaščitne čelade)
- Dogodki povezani z gorskim kolesarstvom se bodo izvedli le, če bodo organizatorji predstavili okoljski koncept
_____ ni pomembno za naš krajinski/regijski park, saj takšnih dogodkov ne organiziramo
- Predstavniki krajinskega/regijskega parka in/ali turistični predstavniki sodelujejo z založniškimi družbami, strokovnimi revijami, ki izdajajo vodiče o gorskem kolesarstvu in/ali turami ter poskrbijo, da se promovirajo samo uradno označene poti
- Vsaj ena osrednja točka mreže poti za gorsko kolesarstvo je med sezono redno dostopna z javnim prevozom (vključen prevoz koles vsaj dvakrat dnevno)

Pohodništvo, planinarjenje

- Vsi načrti spreminjanja mreže poti bodo v sodelovanju s predstavniki krajinskega/regijskega parka, pohodniškimi organizacijami, varstvom narave in gozdarskimi ter ostalimi pomembnimi strankami**

- Pohodniške poti, ki bi lahko motile ogrožene vrste, bodo premaknjene ali obnovljene v njihovo prvotno stanje**
- Vsaj 80% mreže pohodniških poti je označene s poenotnim sistemom**
- Obstaja mreža označenih poti preko katere so dosegljivi vsi pomembni deli krajinskega/regijskega parka**
- Obstaja vsaj ena označena pot brez ovir za obiskovalce s posebnimi potrebami oziroma oteženim gibanjem (na vozičkih, invalidne osebe)
- Stanje poti (označbe) in pripadajoča infrastruktura (klopi, senca, ...) bodo pregledovane vsaj enkrat sezonsko; poškodovani objekti bodo popravljeni ali odstranjeni kar najhitreje**
- Obstaja vsaj en zemljevid poti v našem krajinskem/regijskem parku**
- Informacije o poteh in turah je možno pridobiti na spletu; navedite spletni naslov: http://kozjanski-park.si/?page_id=201**
- V turističnih skupnostih, ki so povezane z mrežo poti so nameščene hiške za goste, ki so certificirane kot dobro situirane za pohodnike; *navedite število hišk za goste:*
_____
- Na voljo je dovolj možnosti za počitek (klopi, senca)**
- Vsaj enkrat tedensko je ponujen voden ogled krajinskega/regijskega parka
- Osrednje točke regijske mreže poti so ob koncih tedna redno dosegljive z javnim prevozom (vsaj dvakrat dnevno) med sezono (po vaši definiciji sezone v vašem krajinskem/regijskem parku, ki je navedena med splošnimi podatki)**

Nordijska hoja

- Trase poti so bile razvite v tesnem sodelovanju s predstavniki športne medicine, turizma, krajinskega/regijskega parka, kmetijstva, gozdarstva in ostalih pomembnih strani
- Vse poti za nordijsko hojo so označene vzdolž celotne dolžine s poenotnim sistemom
- Stanja poti (označbe, površina) bodo preverjane vsaj enkrat sezonsko, obstoječa škoda bo popravljena ali odstranjena kar najhitreje
- Na voljo so označene krožne poti različnih dolžin in stopenj težavnosti
- Na voljo je posebna knjižica nordijske hoje, ki opisuje in prikazuje označene poti
- Informacije o poteh za nordijsko hojo in ponudbo je možno preveriti tudi na spletni strani; *navedite spletni naslov:* _____
- Tečajji nordijske hoje so ponujeni za različne tarčne skupine (začetnike in izkušenejše)
- Vodene ture nordijske hoje za različne tarčne skupine so ponudbi krajinskega/regijskega parka

- V krajinskem/regijskem parku si možno izposoditi opremo za nordijsko hojo (palice itd.)
- Osrednje točke poti za nordijsko hojo so ob koncih tedna redno dosegljive z javnim prevozom (vsaj dvakrat dnevno)

Plezanje

- Obstaja poseben koncept plezanja za področja, ki so bila razvita za plezanje v sodelovanju s predstavniki plezalnega športa, turizma, krajinskega/regijskega parka, naravovarstva, gozdarstva in ostalih pomembnih členov
- Posebni ukrepi so bili izvedeni za varovanje ekološko občutljivih območij (zaprtje poti za določen čas); *navedite ukrepe:* _____
- Razločno označene poti vodijo v plezalne stene
- Skalna območja, na katerih je možno izvajati plezalno aktivnost ali tista, kjer je to prepovedano, so označena v skladu s poenotenim sistemom**
- Tabla ob vznožju skalovja nosi informacije o plezalnih trasah in okolju prijaznem obnašanju
- Stanje plezalnih poti (klini) in pripadajoča infrastruktura bodo pregledani vsaj enkrat na sezono; poškodovani objekti bodo odstranjeni ali kar najhitreje popravljeni**
- Plezalne trase so jasno označene in variirajo v stopnji težavnosti
- Plezalne poti so navedene v ustreznem zemljevidu oziroma vodiču**
- Na spletu je možno dostopati do informacij o plezalnih poteh; *navedite spletni naslov:* _____
- V bližini skalnih sten za plezanje se nahaja prostor za kampiranje ali nizkocenovna ponudba prenočišč
- Toaletni prostori so nameščeni v bližini (npr. na parkirišču)
- V krajinskem/regijskem parku je vsaj ena plezalna stena, ki so lahko koristijo tudi gostje
- Predstavniki krajinskega/regijskega parka, plezalnih aktivnosti in/ali turizma sodelujejo z založniškimi družbami, strokovnimi revijami, ki izdajajo plezalne vodiče in/ali turami ter poskrbijo, da se promovirajo samo uradno označene poti

Vožnja s kanuji, raftanje, čolnarjenje, veslanje in supanje

- Proge in relacije, predlagane s strani krajinskega/regijskega parka in/ali lokalne oziroma regijske turistične organizacije, so bile izbrane v sodelovanju s predstavniki vodnih športov, turizma, krajinskega/regijskega parka, naravovarstva in ostalih pomembnih členov
- Na ekološko občutljivih področjih je vsaj del časa velja prepoved veslanja ali omejitve

- Označeni so odhodi in točke dostopa ter počivališča za izletnike vodnih aktivnosti
- Na ali ob vodnih poteh bodo izletniki dobili informacije o trasi
- Stanje infrastrukture vzdolž vodnih poti (dostop do vode, prevozna sredstva) bodo pregledani vsaj enkrat na sezono in poškodovani objekti bodo odstranjeni ali v najkrajšem času popravljani
- Vodne poti in predlogi za ture bodo opisani v primernem zemljevidu ali vodiču
- Obširne informacije o ponudbi krajinskega/regijskega parka bodo dostopne na spletu (predlagane vodne poti, podjetja za najem kanujev, zaprtje tras); *navedite spletni naslov:* _____
- Vsaj eno mesto za kampiranje ali več manjših prostorov za bivanje se nahaja ob bregovih, primernih za izletnike vodnih aktivnosti
- Vodene ture bodo v krajinskem/regijskem parku prilagojene tarčnim skupinam (začetniki, izkušeni)
- Obstaja možnost najetja kanujev, čolnov, desk za supanje za izlet na določenem zbirnem mestu
- Prevoz opreme (čolni, deske za supanje) na daljše razdalje bo olajšan z za to prilagojeno opremo (prikolice ali drugo)
- Med vikendi je ponujen prevoz od vsaj enega večjega konca nazaj na območje vstopa (vključno z opremo)

Jadranje in deskanje na vodi

- Odseki in možne omejitve vodnih poti, ki bodo uporabljane za vodne športe, so bile izbrane v sodelovanju s predstavniki vodnih športov, krajinskega/regijskega parka, naravovarstva, turizma in drugih pomembnih členov
- Ekološko občutljivi odseki vodnih poti ne bodo na voljo vodnim aktivnostim, vsaj določen čas ne (zaprtje z verigo boj)
- Število privezov bo prilagojeno ekološki nosilnosti vodnih poti
- Območja za kopanje in deskanje na vodi ali jadrnanje bodo strogo ločena
- Obstaja vsaj eno mesto za dviganje in spuščanje plovil v vodo
- Obstaja vsaj eno označeno vhodno območje za deskanje
- Vsa pristanišča za športna plovila imajo okolju prijazen prostor za odlaganje odpadkov
     _____ možnost: *V našem krajinskem/regijskem parku ni nobenega pristanišča za športna plovila*
- Informativne table in/ali knjižice seznanjajo jadrnalce in deskarje o značilnostih območja (zaščiteneh področjih) in pravilih primerne obnašanja
- Omogočen je dostop do informacij o ponudbi vodnih športov preko spletne strani; *navedite naslov:* _____

- Dodatno obstaja posebna telefonska številka za informacije o trenutnih vremenskih razmerah; *navedite telefonsko številko:* _____
- Tečaji jadranja in/ali deskanja na vodi so ponujeni za različne ciljne skupine (za začetnike, nadaljevalni tečaji)
- Plovila in/ali deske se izposojajo na uro
- Na voljo je možnost varnega hranjenja lastne opreme za jadranje in/ali deskanje na vodi
- Osrednji jadralski in deskarski center je med vikendi redno dosegljiv z javnim prevozom (vsaj dvakrat dnevno)

Jahanje

- Jahalne poti so bile razvite v sodelovanju s predstavniki jahanja, turizma, krajinskega/regijskega parka, varstva narave, kmetijstva, gozdarstva in ostalih pomembnih členov
- Stanje označb jahalnih poti (table, površina) in vsa ustrezna infrastruktura bo pregledana vsaj enkrat na sezono; poškodovani objekti bodo odstranjeni ali popravljeni v najkrajšem možnem času
- Vsaj ena jahalna pot se nanaša na krajinski/regijski park (jahalna pot po krajinskem/regijskem parku)
- Na voljo je zemljevid/ vodič z jahalnimi potmi, predlogi za izlete ter naslovi veterinarjev in kovačev
- Na spletu so dostopne informacije o jahalni ponudbi; *prosim navedite spletni naslov:*
_____
- Na voljo so nastanitveni objekti in gastronomska ponudba za turiste v sedlu vzdolž mreže jahalnih poti (farme)
- Konjski ranči v krajinskem/regijskem parku ponujajo nastanitev konjev, ki so v lasti gostov
- Na voljo so konjski ranči, ki so certificirani kot počitniške farme po kriterijih Konjenske zveze Slovenije; *prosim navedite število konjskih rančev:*
_____
- Ponujajo se jahalni tečaji za otroke in odrasle
- Izučeni jahači ponujajo vodene ture različnih dolžin in trajanja

Tek na smučeh

- Mreža prog za tek na smučeh je bila pripravljena v sodelovanju s predstavniki smučarskega športa, turizma, krajinskega/regijskega parka, naravovarstva, kmetijstva, gozdarstva in ostalih pomembnih členov
- Vsaj 80% prog za tek na smučeh je bilo pripravljenih na že obstoječih poteh

- Proge za tek na smučeh, ki bi lahko motile ogrožene vrste, bodo premaknjene ali obnovljene v njihovo prvotno stanje
  - Proge za tek na smučeh bodo vzdrževane le, če bo vzdolž celotnih stez zadostna količina snega
  - Vse proge za tek na smučeh so vzdolž celotne dolžine označene po poenotenem sistemu
  - Table na vhodnih točkah prog za tek na smučeh obveščajo o poteku samih prog in obstoječih zavarovanih območjih
  - Označene proge za tek na smučeh so redno vzdrževane s sodobno težko mehanizacijo
  - Na voljo so proge različnih stopenj težavnosti, razlike so jasno označene na osrednjem zemljevidu ter na terenu
  - Na spletu je možno pridobiti informacije o ponudbi za tek na smučeh (proge, višina snega, prevoz z javnim transportom); *navedite spletno stran:*
-
- Ponujeni so tečaji za različne ciljne skupine obiskovalcev (začetniki, nadaljevalni tečajniki)
  - V krajinskem/regijskem parku se lahko najame oprema za tek na smučeh
  - Osrednje točke prog za tek na smučeh so med vikendi redno dostopne z javnim prevozom (vsaj dvakrat dnevno)

Alpsko smučanje in deskanje na snegu

- Predstavniki zimskih športov, turizma, krajinskega/regijskega parka, naravovarstva, kmetijstva, gozdarstva in ostalih pomembnih členov so v sodelovanju razvili področje za smučanje (smučarske proge, instalacijo za zasneževanje, vlečnice)
  - Izvedena je bila presoja vplivov na okolje po posvetovanju s Slovensko smučarsko zvezo
  - Posebni varstveni ukrepi so bili usmerjeni v ekološko občutljiva področja (proglasitev zaščitenih območij); *na kratko opišite ukrepe:*
-
- Vlečnice in gondole bodo začele obratovati šele ob zadostni snežni podlagi
  - Vse smučarske proge vzdolž celotne dolžine so označene skladno s poenotanim sistemom
  - Table ob vznožju in na vrhu osrednjih vlečnic ali gondol smučarje in deskarje obveščajo o poteku smučarskih prog in obstoječih zavarovanih območjih
  - Proge bodo redno pregledovane in vzdrževane s pomočjo okoljsko prijaznih in motornih snežnih vozil
  - Smučarske proge se razlikujejo v stopnji težavnosti; razlike so jasno označene na osrednjem zemljevidu in na terenu

- Na spletu so podane obširne informacije o smučanju in deskanju na snegu (odprtje smučarskih prog, višina snega, dostop z javnim prevozom); *navedite spletno stran:*
_____
- Ponujeni so tečaji za različne ciljne skupine (začetniki, nadaljevalni tečaji)
- Opremo za smučanje in deskanje na snegu je možno v krajinskem/regijskem parku tudi najeti
- Izvedba večjih dogodkov je odvisna od priporočil Smučarske zveze Slovenije
_____ *možnost: ni pomembno za naš krajinski/regijski park, saj ne organiziramo velikih dogodkov*
- Ob odprtju smučarskih prog za javnost, je osrednje smučarsko področje ob vikendih redno dostopno z javnim prevozom (vsaj dvakrat dnevno)

Vprašanje 52:

(največ 20 točk)

A) Imate koncept za športni turizem, ki je med drugim usmerjen v varovanje habitatov ogroženih živalskih in rastlinskih vrst?

(5 točk, če obstaja) **Kozjanski park: 0 točk**

- Koncept še ne obstaja**
- Koncept obstaja od _____ za približno _____% območja krajinskega/regijskega parka

B) Na katerih področjih glede turizma in rekreacije ste sami ali skupaj s partnerji izvedli kakšen projekt v zadnjih petih letih? *Navedite pet najpomembnejših projektov zadnjih petih let.*

(največ 15 točk; 3 točke po projektu - 2 točki za trajanje in stroške - 0.5 točke za 6 mesecev, 1 točka za 1 leto, 1.5 točke za 2 leti, 2 točki za nad dve leti) **Kozjanski park: 6 točk**

- Projekt: **Marijina romarska pot**
Trajanje: _____ do 6 mesecev _____ do 1 leta _____ do 2 let _____ **preko 2 let**
Zahtevan znesek: / Zahtevan program: /
Partner: **Javna ustanova „Park prirode Medvednica“**
Stroški projekta: /
____ **Krajinski/regijski park je nosilec projekta**
____ Krajinski/regijski park ni nosilec, je pobudnik
____ Krajinski/regijski park je aktivno udeležen v projektu
____ Krajinski/regijski park ni nosilec, ni pobudnik, ni aktivno vključen

- Projekt: **Pilgrimage Europe - Emma's pilgrimage route**
 Trajanje: _____ do 6 mesecev _____ do 1 leta _____ do 2 let _____ **preko 2 let**
 Zahtevan znesek: / Zahtevan program: /
 Partner: **Diözese Graz-Seckau**
 Stroški projekta: /
 ___ **Krajinski/regijski park je nosilec projekta**
 ___ Krajinski/regijski park ni nosilec, je pobudnik
 ___ Krajinski/regijski park je aktivno udeležen v projektu
 ___ Krajinski/regijski park ni nosilec, ni pobudnik, ni aktivno vključen

Vprašanje 53: S katerimi partnerji na področju turizma in rekreacije redno sodelujete?
Navedite partnerje in opišite vrsto sodelovanja.

(največ 5 točk; po navedbi 1 točka) **Kozjanski park: 3 točke**

- Turistično usmerjene organizacije** (regijske turistične organizacije)
Ime partnerja, s katerim sodelujete: GIZ Podčetrtek, STO
Vrsta sodelovanja: promocija
- Nosilec turističnih storitev (npr. podjetje za izposajo kanujev)
Ime partnerja, s katerim sodelujete: _____
Vrsta sodelovanja: _____
- Druge turistične organizacije** (npr. veriga hotelov)
Ime partnerja, s katerim sodelujete: ŠD Podsreda
Vrsta sodelovanja: »S tekom kozjanskega jabolka v Podsreda do bolj zdravega življenja«
- Zveze in združenja v krajinskem/regijskem parku, ki delajo na področju turizma (pohodniška zveza, smučarska zveza)
Ime partnerja, s katerim sodelujete: _____
Vrsta sodelovanja: _____
- Ostali sodelujoči partnerji** (klinika, ...)
Ime partnerja, s katerim sodelujete: KS-ORANS
Vrsta sodelovanja: družinsko kolesarjenje "Z jabko na kolo"

Priloga E: Vprašalnik samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov s točkami
- Področje aktivnosti 4: Okoljsko izobraževanje in komunikacija

S krepkim tiskom so podani odgovori Kozjanskega regijskega parka in dosežene točke.

PODROČJE AKTIVNOSTI 4: OKOLJSKO IZOBRAŽEVANJE IN KOMUNIKACIJA

INSTITUCIJE ZA ZAGOTAVLJANJE DOSTOPA DO INFORMACIJ (20 točk)

Vprašanje 54: Katero osrednje informacijsko središče za obiskovalce se nahaja v vašem krajinskem/regijskem parku? *Navedete lahko informacijska središča za katere je krajinski/regijski park odgovoren ali informacijska središča drugih organizacij.*

(največ 5 točk; 5 točk za središče, 2 točki za zastopstvo) **Kozjanski park: 5 točk**

- Na voljo je vsaj eno osrednje informacijsko središče krajinskega/regijskega parka; navedite ime, kraj in predstavnika; če obstaja več informacijskih središč v vašem krajinskem/regijskem parku, imenujte osrednjega: TIC PODČETRTEK**
- Ne obstaja posebno informacijsko središče; krajinski/regijski park je vidno zastopan v muzeju naravne zgodovine, centru za varstvo narave, mestni hiši ali podobni ustanovi; *navedite ime centra in lokacijo: _____*
_____ možnost: če ni posebnega informacijskega središča in ni razstave krajinskega/regijskega parka, prosim, nadaljujte z odgovarjanjem vprašanja 61

Vprašanje 55: Kako se dostopa do osrednjega informacijskega središča za obiskovalce?

(2 točki za 4 navedbe, 1 točka za 3 navedbe) **Kozjanski park: 1 točka**

- Dostop do osrednjega informacijskega središča je mogoč z javnim prevozom od največje turistične skupnosti v sezoni vsaj štirikrat dnevno - dvakrat zjutraj in dvakrat popoldan (tudi ob vikendih in med počitnicami)**
- Dostop do osrednjega informacijskega središča je mogoč po kolesarskih stezah ali pešpoteh**
- Osrednje informacijsko središče je dobro označeno za voznike, kolesarje in pešce**
- Osrednje informacijsko središče predstavlja tudi začetno točko vsaj ene kolesarske steze in pohodniške poti
- Osrednje informacijsko središče je zgrajeno brez ovir (dostop omogočen za invalidske vozičke, prilagojena umivalnica za fizično omejene)

Vprašanje 56: Kakšen je delovni čas osrednjega informacijskega središča za obiskovalce? (največ 3 točke; 3 točke za celo leto, 2 točki za 6 dni, 1 točka za 'izven ur') **Kozjanski park: 3 točke**

- Osrednje informacijsko središče je skozi celo leto odprto vsaj 6 dni na teden od 10.00 - 16.00 (možen vmesni odmor)**
- Med sezono (glede na vašo opredelitev sezone v krajinskem/regijskem parku) je osrednje informacijsko središče odprto vsaj 6 dni na teden od 10.00 - 16.00 (možen vmesni odmor)**
- Med sezono je osrednje informacijsko središče odprto manj kot 6 dni na teden
- Tudi izven delovnih ur lahko se gostje v središču sami informirajo o aktivnostih in dogodkih v krajinskem/regijskem parku (informativna tabla, letaki itd.); *navedite primer:* _____
  - stena za plakatiranje
  - informacijske table
  - izložbe
  - informacijski terminali
  - ostalo: _____

Vprašanje 57: Koliko je letnih obiskovalcev v osrednjem informacijskem središču, navedite tudi število obiskovalcev tega središča?

(2 točki) **Kozjanski park: 2 točki**

Ime: TIC PODČETRTEK Število obiskovalcev: 27.000

Nosilec: TIC PODČETRTEK

- Števila obiskovalcev pri nas ne zajemamo

Vprašanje 58: Katere storitve ponuja vaše osrednje informacijsko središče?

(4 točke za 11-13 navedb, 3 točke za 9-10, 2 točki za 7-8, 1 točka za 4-6, podrubrike se ne vrednotijo) **Kozjanski park: 4 točke**

- Obiskovalci lahko pridobijo osebne oziroma posamične nasvete o aktivnostih in dogodkih v krajinskem/regijskem parku**
- Obiskovalci lahko pridobijo turistične informacije in/ali se vpišejo za turistične storitve (rezervirati prenočišče, sodelovanje s turistično-informacijskimi agencijami)**
- Če je zahtevano, osebje središča informira goste o krajinskem/regijskem parku v vsaj enem tujem jeziku; *navedite katerem: angleščina***
- Osrednje razstave so prikazane v vsaj enem tujem jeziku**

- V osrednjem informacijskem središču lahko obiskovalci pridobijo bolj podrobne informacije o krajinskem/regijskem parku in regiji krajinskega/regijskega parka (filmi, knjige, koledarji, itd.)
- V osrednjem informacijskem središču lahko obiskovalci najamejo avto ali kupijo opremo za ekskurzije (daljnogled, nahrbtnik z potrebščinami za doživljanje narave)
- Posebne razstave s spreminjajočimi se temami
- Dogodki, organizirani s strani krajinskega/regijskega parka ali v sodelovanju, bodo potekali v osrednjem informacijskem središču (razstave lokalnih umetnikov, literarni večeri, itd.); *navedite primer: literarni večer na temo NARAVA*
- Gostje lahko pustijo povratno informacijo o razstavi (pritožbene skrinjice, knjige vtisov, redno anketiranje gostov, itd.)
- Razstave so prilagojene za ljudi z omejeno mobilnostjo
  - eksponati, ki se jih lahko dotaknejo
  - avdio vodič
  - sistem za vodenje slepih (zvočno, vrvi)
  - opisovanje eksponatov v preprostem jeziku
  - ostalo: _____
- Obstajajo posebne razstave za otroke
- Razstave so letno preverjane glede njihovih tem in privlačnosti ter prilagojene ali zamenjane

Vprašanje 59: Katere teme so predstavljene v vašem osrednjem informacijskem središču?

(2 točki za 7-9 navedb, 1 točka za 3-6 navedb) **Kozjanski park: 1 točka**

- Narava in krajina, biodiverziteta (habitati, živalske in rastlinske vrste, razvoj kulturne krajine)**
- Kultura, običaji, tradicija in znamenitosti na območju krajinskega/regijskega parka
- Regijski produkti (tudi ročna obrt)
- Naravi in okolju prijazno obnašanje v krajinskem/regijskem parku**
- Možnosti doživljanja narave**
- Zdravje
- Aktivnosti
- Ostalo, *navedite:* _____

Vprašanje 60: Kako predstavljate teme v vašem osrednjem informacijskem središču?

(2 točki za 4-5 navedb, 1 točka za 2-3 navedbe) **Kozjanski park: 1 točka**

- Tradicionalne razstave (fotografije, zemljevidi, besedila, makete in modeli krajine)**
- Multimedija (filmi, diaprojekcije)**
- (Inter-) aktivne razstave (računalniške animacije, slušna in zaznavna mesta)
- Vodenje po razstavah ponudi središče za obiskovalce**
- Drugo, *navedite:* _____

DRUGE INFORMACIJSKE TOČKE (največ 8 točk)

Vprašanje 61: Kakšni informacijski objekti/infrastruktura za obiskovalce še obstaja v vašem krajinskem/regijskem parku? *Lahko navedete objekte, za katere je odgovoren krajinski/regijski park ali ostali nosilci.*

(največ 4 točke; 2 točki za več središč, 1 točka za info točke, 1 točka za table, 1 točka za opazovalnice, 1 točka za poti) **Kozjanski park: 4 točke**

- Obstajajo tudi druga informacijska središča poleg osrednjega v krajinskem/regijskem parku; navedite *imena in nahajališča središč:*
_____
- Na območju krajinskega/regijskega parka so informacijske točke (po definiciji: pred vremenskimi vplivi zaščitene informacijske table, manjše od 100 m²); navedite število:** _____
- Na turistično pomembnih mestih informacijske table obiskovalce obveščajo o karakteristikah krajinskega/regijskega parka in pomembnih poteh**
- V krajinskem/regijskem parku je / (navedite število) naravnih poti ali stez za doživljanje narave v skladu s temami krajinskega/regijskega parka (tudi poti ostalih organizacij)**
- Za namene promoviranja opazovanja narave so na primernih mestih postavljene opazovalnice, ploščadi ali podobni objekti (ptičja opazovališča); *navedite število:* _
- Ostalo** (npr. interaktivne točke)
- V krajinskem/regijskem parku ni nobenih nadaljnjih informacijskih ureditev

Vprašanje 62: Kakšne so karakteristike teh objektov/infrastrukture?

(največ 4 točke; po navedbi 1 točka) **Kozjanski park: 3 točke**

- Vsako informacijsko središče je usmerjeno v različne tematike**

- V informacijskih središčih za obiskovalce so poleg tradicionalnih razstav (informacijske table) uporabljeni tudi moderni mediji (interaktivne postaje, informacijski stolpi)**
- Za vsaj eno naravno pešpot za doživljanje narave so bile izdelane moderne didaktično-metodične ideje, kar se tiče podajanja informacij (table s kratkimi besedili, nazorne fotografije, slušna in senzorična mesta)
- Vse informacijske table in elementi, kakor tudi opazovalni objekti so pod nadzorom krajinskega/regijskega parka in bodo pregledani vsaj dvakrat na sezono, upoštevajoč čistočo in stanje ter popravljeni, če je to potrebno**
- Na naši infrastrukturi ni nobenih posebnih označb, navedb

VODENJE DOGODKOV (največ 14 točk)

Vprašanje 63: Katere vodene ogledne in dogodke vi sami ali skupaj z vašimi partnerji ponujate vašim gostom?

(7 točk od 8 navedb, 6 točk za 7, 5 točk za 6, 4 točke za 5, 3 točke za 4, 2 točki za 3, 1 točka za 2; podrubrike se ne štejejo) **Kozjanski park: 6 točk**

- Osrednje ogledne, vključujoč osrednje tematike krajinskega/regijskega parka**
- Mednarodne izmenjave mladih
- Krajinski/regijski park je poznan po izven šolskem učenju**
- Na voljo raziskovalen prostor (opremljen z mikroskopi in ostalo opremo)**
- Dodatne vodene ogledne ali dogodke (kampi, tabori) za različne ciljne skupine (šolarji, mladina, kolesarji in ostale športnike, telesno ovirani, itd.); navedite ciljne skupine: šolarji**
- Dogodki s poudarkom na naravi in/ali gozdarsko pedagoškim karakterjem ("dan znanosti" "teden žuželk")**
- Posebni dogodki v krajinskem/regijskem parku vsaj enkrat letno (festival krajinskega parka, dnevi krajinskega parka); navedite dogodka: Praznik kozjanskega jabolka**
- Vodene ogledne kmetijsko usmerjenih objektov, organskih farm in gozdarskih objektov**

Vprašanje 64: Katere storitve vi in vaši partnerji ponujate glede na vodene ogledne in dogodke?

(največ 7 točk; 3 točke za 'kvalificirane', sicer po navedbi 1 točka) **Kozjanski park: 7 točk**

- Glavni vodene ogledne se odvijajo med sezono vsaj enkrat tedensko (sezona: glede na vašo definicijo po določilih krajinskega/regijskega parka)

- Tematike ogledov se prilagajajo sezoni (migracije ptic jeseni, cvetenje rož spomladi)**
- Usposobljeno osebje¹ bo odgovorno za večino (vsaj 80%) vseh vodenih ogledov in dogodkov; na kratko opišite skupine osebja (npr. vodič po krajinskem/regijskem parku): vodič po regijskem parku**
- Udeleženci se lahko po kratki predhodni najavi prijavijo na glavne ogleda (do ene ure prej) ali prijava ni potrebna
- Pri vodenju šolskih razredov dobijo učenci posebno pripravljene material (učni listi)**
- Pri vodenju šolskih razredov so osebe pedagoško usposobljene**
- Na zahtevo se lahko vodeni ogledi izvedejo v vsaj enem tujem jeziku; navedite, katerih: angleščina**

¹ Termin "usposobljeno osebje" se nanaša na ljudi, ki delajo kot nadzorniki, v administraciji ali drugih institucijah (izobraževanje, gozdarstvo) in lahko dokazujejo svoje doseženo oziroma nadaljnje izobraževanje, s katerim lahko izvajajo izobraževalne aktivnosti. To velja tudi za kolesarske, krajinske, pohodniške vodiče in prostovoljce, ki so naziv pridobili z udeležbo na tečajih ali ostalo začasno osebje, ki so bili posebej izučeni za delo v krajinskem/regijskem parku.

Vprašanje 65: Ali čuvaji oziroma drugi odgovorni skrbijo za zelo občutljiva območja med glavno sezono in ali lahko lokalno prebivalstvo ter gostje stopijo v stik z njimi?

(4 točke za 'da') **Kozjanski park: 4 točke**

- Da; navedite čas in število odgovornih ljudi: _____**
- Ne

KRAJINSKI/REGIJSKI PARK - GRADIVO (največ 10 točk)

Vprašanje 66: Katera informativna gradiva z navedbami o krajinskem/regijskem parku ste izdali vi ali v sodelovanju v zadnjih petih letih?

(največ 5 točk; po navedbi 1 točka) **Kozjanski park: 4 točke**

- Brošure o krajinskem/regijskem parku ali podobno**
- Mape z aktualnimi in/ali sezonsko spreminjajočimi informacijami o krajinskem/regijskem parku
- Učni material za šolarje**
- Knjige ali publikacije o krajinskem/regijskem parku (koledarji); navedite: publikacije Natura 2000, Vodnik po učni poti Vetrnik, Biosferno območje Kozjansko in Obsotelje**
- Filmi, videi, zgoščenke o krajinskem/regijskem parku, katere je možno kupiti**

- Posebne informacije (kolesarski vodič, pohodniški zemljevidi); *navedite:*

- Ostalo; *navedite:* _____

Vprašanje 67: Katere tematike so v teh gradivih obravnavane?

(2 točki za 5-6 navedb, 1 točka za 3-4 navedbe) **Kozjanski park: 2 točki**

- Narava in krajina (habitati, živalske in rastlinske vrste, razvoj kulturne krajine)**
- Kultura, tradicija in znamenitosti na področju krajinskega/regijskega parka**
- Regijski produkti**
- Naravi in okolju prijazno vedenje v krajinskem/regijskem parku**
- Možnosti doživljanja narave, aktivnosti**
- Obnovljiva energija
- Zdravje
- Drugo; *navedite:* _____

Vprašanje 68: Kakšne so značilnosti teh gradiv?

(največ 3 točke; po navedbi ena točka) **Kozjanski park: 3 točke**

- Vsaj v zadnjih treh letih so bila vsa gradiva krajinskega/regijskega parka zasnovana na podlagi korporativnega oblikovalskega koncepta**
- Na voljo so gradiva za posebne ciljne skupine (za otroke, učitelje, itd.)**
- Gradiva so ponujena v vsaj enem tujem jeziku; *navedite gradiva in jezike: publikacije v angleščini***

SPLET (največ 7 točk)

Vprašanje 69: Kako se krajinski/regijski park predstavlja na spletu? *Pri odgovarjanju obkljukajte samo eno možnost:*

(0.5 točke) **Kozjanski park: 0.5 točke**

- Lastna spletna stran krajinskega/regijskega parka; *navedite naslov: <http://kozjanski-park.si/>***
- Na spletni strani regijske turistične organizacije/občine/skupnosti; *navedite naslov:*

_____

Katere tematike so obravnavane na vaši spletni strani?

(1.5 točke za 5-6 navedb, ena točka za 3-4 navedbe) **Kozjanski park: 1.5 točke**

- Narava in krajina (habitati, živalske in rastlinske vrste, razvoj kulturne krajine)**
- Kultura, tradicija in znamenitosti na področju krajinskega/regijskega parka**
- Regijski produkti**
- Naravi in okolju prijazno vedenje v krajinskem/regijskem parku**
- Turistične zanimivosti in ponudba krajinskega/regijskega parka (ali vsaj povezava do dotične turistične organizacije)**
- Zdravje**
- Naloge in cilji krajinskega/regijskega parka, glavna opravila krajinskega/regijskega parka**
- Ostalo; navedite:** _____

Vprašanje 70: Kakšne storitve ponuja vaša spletna stran obiskovalcem?

(največ 5 točk; 4 točke za 11-12 navedb, 3 točke za 9-10, 2 točki za 7-8, 1 točka za 5-6)

Kozjanski park: 2 točki

- Neposredno pošiljanje e-poštnega sporočila upravi krajinskega/regijskega parka**
- Naročnina na redno objavljen elektronski bilten**
- Naročanje informativnega gradiva**
- Aktualen koledar dogodkov**
- Turistični nasveti in predlogi za izlete (kolesarski izlet, pohodništvo)**
- Aktualna poročila iz medijev, medijski in fotografski arhiv**
- Zemljevid krajinskega/regijskega parka**
- Pomembne informacije o krajinskem/regijskem parku so pripravljene tudi v primernem tujem jeziku; navedite jezik: angleščina**
- Dostopnost spletne strani (po standardih World Wide Web Consortium, glej tudi www.w3.org)**
- Ponudba za otroke in mladino**
- Povezava do/z ostalimi ustreznimi spletnimi stranmi (skupnosti, turistične organizacije, ponudniki storitev, itd.)**
- Povezava s spletno stranjo združenja slovenskih parkov**
- Interaktiven načrtovalec prostega časa**
- "Online" rezervacije, vprašanja, ki so posredovana usposobljenemu osebju**
- Ostalo**

REGIJSKI IN DRŽAVNI STIKI Z JAVNOSTJO (največ 7 točk)

Vprašanje 71: Kako seznanjate regijsko javnost o vašem krajinskem/regijskem parku?

(4 točke za od 8 navedb, 3 točke za 6-7, 2 točki za 4-5, 1 točka za 3 navedbe) **Kozjanski park: 4 točke**

- Vsaj enkrat mesečno je poročilo krajinskega/regijskega parka posredovano regijskem medijem
- Vsaj enkrat mesečno je kolumna o krajinskem/regijskem parku objavljena v enem izmed medijev
- Vsaj dvakrat letno so novinarji regije povabljeni v krajinski/regijski park
- Predavanja na šolah, centrih za izobraževanje odraslih in ostalih izobraževalnih ustanovah, združenjih in zvezah
- Izdajanje koledarja dogodkov, ki prikazuje vso dogajanje v krajinskem/regijskem parku
- Vsaj polletna objava časopisa krajinskega/regijskega parka
- Izdelava lastnega letnega poročila
- Redno sodelovanje na regijskih sejmih (tudi v sodelovanju z ustrezno turistično organizacijo in ostalimi institucijami)
- Uprava krajinskega/regijskega parka je na razpolago javnosti preko telefonske svetovalne storitve, pisne informacije ali v živo
- Diskusije aktualnih tematik
- Ostalo; *navedite:* _____

Vprašanje 72: Kako obveščate državno javnost o vašem krajinskem/regijskem parku?

(največ 3 točke; po navedbi 1 točka) **Kozjanski park: 2 točki**

- Poročila medijem o državno pomembnih dogodkih, razvoju, projektih, izboljšavah, ki se tičejo krajinskega/regijskega parka
- Sodelovanje na državnih sejmih ali izdajanje brošur (tudi v sodelovanju z ustrezno turistično organizacijo in ostalimi institucijami); *navedite sejme:*
_____
- Organizacija vsaj enega izleta letno za novinarje skupaj s turističnim društvom ali ustrezno turistično organizacijo
- Ostalo; *navedite:* _____

Vprašanje 73: Ali za vaš krajinski/regijski park obstaja komunikacijski načrt?

(5 točk za 'da') **Kozjanski park: 5 točk**

- Ne, načrt še ne obstaja

- Da, načrt obstaja** (od leta 2016 za grad)

Vprašanje 74: Na katerih področjih, povezanih s komunikacijo in izobraževanjem, ste v zadnjih petih letih sami ali skupaj s partnerji izvedli kakšne projekte? *Navedite pet najpomembnejših.*

(največ 20 točk; po projektu 4 točke - 2 točki za trajanje in 2 točki za stroške: 0.5 točke za 6 mesecev, 1 točka za 1 leto, 1.5 točke za 2 leti, 2 točki za preko dveh let) **Kozjanski park: 8 točk**

- Projekt: **Ars vitraria – postavitve stalne razstave stekla na gradu Podsreda**

Trajanje: **preko dveh let**

Zahtevan znesek: / Zahtevan program: /

Partner: **Društvo steklarjev Slovenije**

Stroški projekta: /

___ **Krajinski/regijski park je nosilec**

___ Krajinski/regijski park NI nosilec, je pa predlagal

___ Krajinski/regijski park ni aktivno udeležen

___ Krajinski/regijski park kot nosilec ni ne predlagal in ni udeležen

- Projekt: **Rastlinska čistilna naprava v Podsredi**

Trajanje: **preko dveh let**

Zahtevan znesek: / Zahtevan program: /

Partner: **Sklad Si.voda**

Stroški projekta: /

___ **Krajinski/regijski park je nosilec**

___ Krajinski/regijski park NI nosilec, je pa predlagal

___ Krajinski/regijski park ni aktivno udeležen

___ Krajinski/regijski park kot nosilec ni ne predlagal in ni udeležen

Vprašanje 75: S katerimi partnerji redno sodelujete na področju komunikacije in izobraževanja? *Navedite imena in vrsto sodelovanja.*

(največ 5 točk; po navedbi 1 točka) **Kozjanski park: 3 točke**

- Okoljsko-izobraževalna ustanova

Naziv sodelujočega partnerja: _____

Oblika sodelovanja: _____

- Naravovarstvene organizacije

Naziv sodelujočega partnerja: _____

Oblika sodelovanja: _____

- Šole in univerze/ visoke šole**

Naziv sodelujočega partnerja: **Pedagoška fakulteta Ljubljana**

Oblika sodelovanja: izobraževanje

Naziv sodelujočega partnerja: Šolski center Šentjur

Oblika sodelovanja: izobraževanje

Naziv sodelujočega partnerja: Šolski center Grm Novo mesto

Oblika sodelovanja: izobraževanje

- Mediji (tisk, radio, televizija)

Naziv sodelujočega partnerja: _____

Oblika sodelovanja: _____

- Drugi partnerji

Naziv sodelujočega partnerja: _____

Oblika sodelovanja: _____

Priloga F: Vprašalnik samoocenjevanja uspešnosti upravljanja naravnih parkov s točkami
- Področje aktivnosti 5: Trajnostni regijski razvoj

S krepkim tiskom so podani odgovori Kozjanskega regijskega parka in dosežene točke.

PODROČJE AKTIVNOSTI 5: TRAJNOSTNI REGIJSKI RAZVOJ

Vprašanje 76: Kako vi in vaši partnerji v krajinskem/regijskem parku seznanjate lokalno prebivalstvo in goste z lokalnimi običaji in tradicijo?

(največ 6 točk; 2 točki po navedbi) **Kozjanski park: 6 točk**

- Dogodki v krajinskem/regijskem parku se navezujejo na zgodovino, običaje in/ali lokalno tradicijo regije**
- Vodič po običajih in tradiciji, brošure, zgoščenke in/ali kolumna na spletni strani informira o znamenitostih, muzejih in kulturnih prireditvah v krajinskem/regijskem parku in/ali o zgodovinskih dejstvih, ki se dotikajo habitatov in tržnega območja krajinskega/regijskega parka širše**
- Posebne kulturne prireditve, festivali, kampanje (glasbeni festivali, dnevi muzejev, itd.), ki se navezujejo na krajinski/regijski park; navedite primer: Večer pod češnje**
- Redne gledališke predstave, ki se navezujejo na regijo (vsaj dvakrat letno)
- Tematske poti znotraj krajinskega/regijskega parka, s poudarkom na kulturi in zgodovini regije**
- Drugo, *navedite:* _____
- Krajinski/regijski park nima nobene posebne kulturne dejavnosti

REGIJSKO GOSPODARSTVO IN PRODUKTI (največ 30 točk)

Vprašanje 77: Kakšne so pobude v vašem krajinskem/regijskem parku, ki zadevajo promocijo in trženje lokalne kuhinje ali uporabo lokalnih domačih in/ali organsko pridelanih produktov v gostinstvu (gastronomiji) krajinskega/regijskega parka in izven njega?

(največ 8 točk; 3 točke za pogodbo ali skupno trženje; 2 točki za ostale) **Kozjanski park: 3 točke**

- Pri sklepanju najemnih pogodb z gastronomskimi podjetji v okviru krajinskega/regijskega parka bodo uporabljeni osnovni lokalni produkti**
- Enotno oglaševanje in tržne aktivnosti restavracij, ki ponujajo tipične lokalne jedi z večino domačih sestavin (v brošurah, na spletu); *navedite spletni naslov: _____ in navedite število vključenih: _____*

- Ostale pobude ali projekti, ki podpirajo ponudbo organskih jedi in/ ali kmetijstva; *navedite projekte ali pobude: _____ in število vključenih: _____*
- Ni iniciativ

Vprašanje 78: Kakšni so postopki in aktivnosti, ki jih vi in vaši partnerji uporabljate pri ustvarjanju, izdelavi in prodaji lokalnih produktov v vašem krajinskem/regijskem parku?

(največ 22 točk; 6 točk za partnerstvo, 6 točk za žige, 3 točke za vsako naslednjo)

Kozjanski park: 9 točk

- Podpora partnerjev skozi posebne predstavitve na spletnih straneh, letake, informacijsko gradivo
- Obstoj/stvaritev pečata odobritve znamke porekla krajinskega/regijskega parka ali druge regijske podpore za izdelavo trženja in/ali storitev za podporo proizvodnje izdelkov v krajinskem/regijskem parku; navedite iniciativo in odgovorno institucijo: _____**
- Prireditve in promocija enega ali več kmetov regije z ekološko pridelavo, ki bodo ponujali večinoma regijsko pridelane izdelke; navedite odgovorno institucijo in razširjenost tržišča: _____**
- Vpliv na neposredno trženje v krajinskem/regijskem parku (kmečke prodajalne, galerije) v brošurah in/ali na spletu; *navedite naslove: _____*
- Podpiranje sodelovanja lokalnih gozdarskih dejavnosti in rokodelskih in/ali (gradbene) industrije; *opišite: _____*
- Izdelki kmetijske ali gozdarske dejavnosti (vključno z lastnimi), ki upoštevajo ekološke kriterije krajinskega/regijskega parka (postrežba na dogodkih v krajinskem/regijskem parku, lokalni gradbeni material za infrastrukturo poti in zgradb)
- Oglaševanje in javna dela za uporabo surovin (npr. les) in proizvodov iz področja krajinskega/regijskega parka (npr. v brošurah ali s posebnimi akcijami); *opišite: _____*
- Ostale iniciative: _____
Navedite odgovorno institucijo: _____
- Krajinski/regijski park ne izvaja posebnih ukrepov

PARTNERJI

Vprašanje 79: Obstajajo podjetja z dejavnostmi, ki tesno sodelujejo s krajinskim/regijskim parkom?

(največ 4 točke; po navedbi 1 točka) **Kozjanski park: 2 točki**

- Da.** *Katere prednosti vam prinašajo?*
- Prikaz informacij o krajinskem/regijskem parku**
  - Informacije o krajinskem/regijskem parku na lastni spletni strani in/ali povezava do krajinskega/regijskega parka
  - Prodaja gradiva o krajinskem/regijskem parku (karte, vodič po krajinskem/regijskem parku)
  - Posebne ponudbe v sodelovanju s krajinskim/regijskim parkom**
  - Finančna podpora
  - Ostalo; *navedite:* _____
- Ne

Vprašanje 80: Ali obstajajo občine, ki tesno sodelujejo s parkom?

(Največ 4 točke; po navedbi ena točka) **Kozjanski park: 3 točke**

- Da.** *Katere dejavnosti prevzemajo?*
- Skupnosti so člani v nosilni organizaciji krajinskega/regijskega parka ali v vodstvu krajinskega/regijskega parka**
  - Prikaz informacij o krajinskem/regijskem parku**
  - Informacije o krajinskem parku na lastni spletni strani in/ali povezava do krajinskega/regijskega parka**
  - Posebne ponudbe v sodelovanju s krajinskim/regijskim parkom**
  - Podpis listine za podporo krajinskemu/regijskemu parku**
  - Ostalo; navedite:** _____
- Ne

Vprašanje 81: Ima krajinski/regijski park vzpostavljeno posebno mrežo partnerjev?

(največ 6 točk; po navedbi 2 točki) **Kozjanski park: 0 točk**

- Da.** *Kateri elementi so zanjo značilni?*
- Podan je kriterij za izbiro partnerja
  - Obstaja vodstvena skupina
  - Potekajo redne izmenjave in izobraževanje partnerjev
  - Obstaja posebna oznaka partnerjev, ki služi prepoznavi
  - Partnerji se reklamirajo v predstavitvenem materialu krajinskega/regijskega parka (brošure, letaki) in na spletni strani

___ Obstaja načrt za promocijo območja, ki ga je pripravil upravljavec

___ Ostalo: _____

- Ne

Vprašanje 82: Na kakšen način vaš krajinski/regijski park prispeva k ohranjanju tradicionalnih arhitekturnih metod ("okoljsko integrirana razvojna skupnost")?

(največ 8 točk; 2 točki po navedbi) **Kozjanski park: 2 točki**

- Vpliv na razvojne statute
- Vpliv na okvir načrtovanja - predlaganje oziroma podpora parkovnih ukrepov za nadzor gradnje
- Podatki o lokalni tradicionalni gradnji (informacijske brošure, informativni sestanki)
- Vzdrževanje materialov za stare zgradbe, za katere je krajinski/regijski park odgovoren**
___ možnost: *Nimamo zgradb, za katere bi bili odgovorni*
- Raba gradbenih materialov, tipičnih za regijo (npr. skrilavec) za obnovo ali nove gradnje znotraj območja, za katerega je krajinski/regijski park odgovoren
___ možnost: *Nimamo zgradb, za katere bi bili odgovorni*
- Drugo, navedite: _____
- Krajinski/regijski park ne izvršuje nobenih posebnih ukrepov

MOBILNOST (največ 13 točk)

Vprašanje 83: Katere od naštetih ponudb mobilnosti obstajajo v vašem krajinskem/regijskem parku?

(največ 8 točk; 4 točke za železnico, 2 točki za naročen prevoz, 1 točka za vse ostale)

Kozjanski park: 7 točk

- Vsaj 80% turističnih skupnosti je v sezoni (glede na vašo definicijo) dostopnih z železniškim prometom ali avtobusom preko celega tedna med 8.00 in 20.00 vsaj vsaki dve uri**
- Vsaj 80% turističnih skupnosti je v sezoni (glede na vašo definicijo) dostopnih z naročenim prevozom (najet avtobus, deljen taksi); navedite ukrepe: /**
- Vsaj eno prenočišče v vsaki turistični skupnosti (glede na vašo definicijo) ponuja prevoz od bližnje železniške postaje
- Na voljo je avtobus za prevoz koles
- Ostalo: osebni avtomobil, kolo, motor, pešpoti, parkirišče za avtodome - v nabavi je polnilnica za električna vozila**

Vprašanje 84: Kako obiskovalce krajinskega/regijskega parka seznanjate o možnostih prihoda in regijski ponudbi mobilnosti?

(največ 5 točk; po navedbi 1 točka) **Kozjanski park: 1 točka**

- Dostop do urnikov na spletni strani krajinskega/regijskega parka in/ali ustrezne turistične organizacije ali povezava do voznih redov Slovenskih železnic in storitev regijskega javnega prometa
- Krajinski/regijski park in/ali turistični letaki obveščajo o trajnostnih ponudbah prevozov
- Zemljevidi krajinskega/regijskega parka vsebujejo vse poti in postaje javnega prometa
- Regijski vozni redi so prikazani v vseh objektih za obiskovalce krajinskega/regijskega parka
___ možnost: *krajinski/regijski park ni odgovoren za nobeno javno stavbo*
- Turistično informacijska središča vedno predlagajo potovanje z javnim transportom, ko prejmejo poizvedbe ali rezervacije za prenočišča
- Drugo, navedite: napotitev do informacij**
- Obiskovalci niso informirani o nobeni možnosti dostopa s prevozom

Vprašanje 85: Obstaja za vaš krajinski/regijski park koncept in/ali iniciative za podporo obnovljivi energiji?

(4 točke za 'da') **Kozjanski park: 4 točke**

- Da;** navedite koncept/iniciativo: _____
- Ne, ne obstoja noben koncept in nobena iniciativa

Vprašanje 86: Na katerih področjih, ki se dotikajo trajnostnega regijskega razvoja, ste sami ali s partnerji v zadnjih petih letih izvedli kakšne projekte? *Navedite pet najpomembnejših.*

(največ 20 točk: 4 točke po projektu, največ 2 točki za trajanje in 2 točki za stroške - 0.5 točke za 6 mesecev, 1 točka za 1 leto, 1.5 točke za dve, 2 točki za nad 2 leti) **Kozjanski park: 8 točk**

- Projekt: **BIOEUPARKS, Izkoriščanje potencialne biomase v EU parkih**
Trajanje: **2013-2016**
Zahtevan znesek: / Zahtevan program: /
Partner: **Legambiente (Nacionalno okoljsko združenje iz Italije)**
Stroški: /
___ krajinski/regijski park je nosilec projekta
___ krajinski/regijski park ni nosilec, je predlagatelj

___ krajinski/regijski park je v projektu aktivno udeležen

___ krajinski/regijski park ni nosilec, niti predlagatelj, niti aktivno udeležen

- Projekt: **LIFE NATURAVIVA, Biodiversity – Art of Life**

Trajanje: **2017-2021**

Zahtevan znesek: / Zahtevan program: /

Partner: **Nacionalni inštitut za biologijo**

Stroški: /

___ krajinski/regijski park je nosilec projekta

___ krajinski/regijski park ni nosilec, je predlagatelj

___ krajinski/regijski park je v projektu aktivno udeležen

___ krajinski/regijski park ni nosilec, niti predlagatelj, niti aktivno udeležen

Vprašanje 87: S katerimi partnerji redno sodelujete na področju trajnostnega regijskega razvoja? *Navedite imena in obliko sodelovanja.*

(največ 5 točk, po navedbi 1 točka) **Kozjanski park: 5 točk**

- Gospodarski partnerji (industrijska in trgovinska zbornica, obrtna zbornica)

Naziv sodelujočih partnerjev: **Kmetijsko gospodarska zbornica Slovenije**

Oblika sodelovanja: **izobraževanja, travniški sadovnjaki**

- Podjetja

Naziv sodelujočih partnerjev: **Razvojne agencije**

Oblika sodelovanja: **EU projekti**

- Družbeni partnerji (cerkve, sindikati)

Naziv sodelujočih partnerjev: **Občine**

Oblika sodelovanja: **razvojni načrti**

- Kulturni partnerji (ohranjanje lokalnih običajev in tradicij, ohranjanje zgodovinskih spomenikov, večerna šola za odrasle)

Naziv sodelujočih partnerjev: **Grad Podsreda**

Oblika sodelovanja: **razstave**

- Partnerji pri mobilnosti (storitve javnega transporta)

Naziv sodelujočih partnerjev: _____

Oblika sodelovanja: _____

- Ostali partnerji

Naziv sodelujočih partnerjev: **Ministrstva**

Oblika sodelovanja: **posveti, smernice**

Priloga G: Podrobnejša navodila k izpolnjevanju nekaterih vprašanj kriterija za samoocenjevanje upravljanja naravnih parkov

Da bi lahko odgovorili na določena vprašanja, boste morda potrebovali informacije tretje osebe (turistični sektor, ...). Prosim, vedno navajajte osvežene podatke.

V portfelju začetnih vprašanj:

- **Vprašanje 12:** Prosim, pod celoleten proračun vključite vse prihodke in odhodke za zadnja tri zaključena koledarska leta. Pod stroške pisarne se štejejo potovalni stroški, stroški pisarne. Stroški osebja, ki dela na posebnih projektih naj ne bodo vključeni.
- **Vprašanje 21 in vprašanje 23:** Pri odgovarjanju na vprašanje 21 (trajanje turistične sezone) in na vprašanje 23 (turistične skupnosti v naravnem parku) vzemite v obzir, da se različna vprašanja v obeh področjih aktivnosti; Trajnostni turizem in oddih ter Trajnostni regijski razvoj nanašajo na dane informacije. Pri odgovarjanju na vprašanje 21 prosim, navedite pomembne mesece, ki pokrivajo vašo turistično sezono (primer: maj-september in december-februar). Pri odgovarjanju na vprašanje 23 prosim, imenujte vse turistične skupnosti znotraj vašega naravnega parka. Kot turistična skupnost se pojmuje, če ima turistično informativno točko.

Področje aktivnosti 2: VAROVANJE NARAVE IN VZDRŽEVANJE KRAJINE:

- **Vprašanje 44:** Prosim, imenujte pet najpomembnejših projektov, ki ste jih izvedli v zadnjih petih letih sami ali s partnerji izvedli na področju aktivnosti Varovanje narave in vzdrževanje krajine. Podobno vprašanje se postavi tudi na naslednjih področjih aktivnosti: Trajnostni turizem in oddih, Okoljsko izobraževanje in komunikacija, Trajnostni regijski razvoj. Pride lahko do prekrivanja področij aktivnosti, na katere se nanašajo, zato se odločite v katero področje aktivnosti boste projekt najbolje uvrstili. Prosim, projekta ne omenjajte dvakrat. Če kateri izmed parametrov (znesek ali partner) ni pomemben za projekt ali ni mogoče podati odgovora, pustite prazno.
- **Vprašanje 45:** Prosim, navedite vaše najpomembnejše partnerje na področju aktivnosti Varovanje narave in vzdrževanje krajine in na kratko opišite vrsto sodelovanja (primer: polletni sestanki). Če ne opišete sodelovanja, vprašanje ne bo priznано kot odgovorjeno.

Področje aktivnosti 3: TRAJNOSTNI TURIZEM IN ODDIH:

- **Vprašanje 46:** Če se termin "naravni/krajinski/regijski park" ne pojavlja v imenu turistične regije/ali območja, ki je turistično oglaševano, prosim, izberite drug

odgovor in na kratko pojasnite, zakaj je tako. V nasprotnem primeru odgovor ne bo točkovan.

- **Vprašanje 52a:** Koncept za športni turizem je mišljen kot koncept za uporabo območij, namenjenih športu. Temelji na nadaljnji krajinsko primernem razvoju za športne in ostale ponujene aktivnosti. Sestavljajo ga strategije in ukrepi za reševanje trenutnih konfliktov in v izogib prihodnjim.
- **Vprašanje 52b:** Prosim, imenujte pet najpomembnejših projektov, ki ste jih izvedli v zadnjih petih letih sami ali s partnerji izvedli na področju aktivnosti Trajnostni turizem in oddih. Podobno vprašanje se postavi tudi na naslednjih področjih aktivnosti: Varovanje narave in vzdrževanje krajine, Okoljsko izobraževanje in komunikacija, Trajnostni regijski razvoj. Pride lahko do prekrivanja področij aktivnosti, na katere se nanašajo, zato se odločite v katero področje aktivnosti boste projekt najbolje uvrstili. Prosim, projekta ne omenjajte dvakrat.
Če kateri izmed parametrov (znesek ali partner) ni pomemben za projekt ali ni mogoče podati odgovora, pustite prazno.
- Vprašanje 53: Prosim, navedite vaše najpomembnejše partnerje na področju aktivnosti Trajnostni turizem in oddih in na kratko opišite vrsto sodelovanja (primer: polletni sestanki). Če ne opišete sodelovanja, vprašanje ne bo priznано kot odgovorjeno.

Področje aktivnosti 4: OKOLJSKO IZOBRAŽEVANJE IN KOMUNIKACIJA

- **Vprašanje 54:** Tudi če v vašem naravnem parku obstaja več informacijskih središč, navedite samo osrednjega. Sledeča vprašanja se bodo nanašala samo na omenjenega. Ostala informacijska središča za obiskovalce so lahko navedena pod vprašanjem 61. Informacijsko središče ni nujno del vašega upravljanja, temveč kakšne druge organizacije.
Če naravni park nima takšnega informacijskega objekta, prosim izberite ustrezno možnost in nadaljujte z odgovarjanjem na vprašanje 61.
- **Vprašanje 69:** Prosim, izberite samo eno od dveh ponujenih možnosti - lastna spletna stran naravnega parka ima prednost.
- **Vprašanje 73:** Komunikacijski koncept je usklajena predstavitev tarčnih skupin, glavnih tem, sporočil in ukrepov, ki opredeljujejo javno podobo parka.
- **Vprašanje 74:** Prosim, imenujte pet najpomembnejših projektov, ki ste jih izvedli v zadnjih petih letih sami ali s partnerji izvedli na področju aktivnosti Okoljsko izobraževanje in komunikacija. Podobno vprašanje se postavi tudi na naslednjih področjih aktivnosti: Varovanje narave in vzdrževanje krajine, Trajnostni turizem in oddih, Trajnostni regijski razvoj. Pride lahko do prekrivanja področij aktivnosti, na katere se nanašajo, zato se odločite v katero področje aktivnosti boste projekt najbolje uvrstili. Prosim, projekta ne omenjajte dvakrat.

Če kateri izmed parametrov (znesek ali partner) ni pomemben za projekt ali ni mogoče podati odgovora, pustite prazno.

- **Vprašanje 75:** Prosim, navedite vaše najpomembnejše partnerje na področju aktivnosti Okoljsko izobraževanje in komunikacija in na kratko opišite vrsto sodelovanja (primer: polletni sestanki). Če ne opišete sodelovanja, vprašanje ne bo priznано kot odgovorjeno.

Področje aktivnosti 5: TRAJNOSTNI REGIJSKI RAZVOJ

- **Vprašanje 86:** Prosim, imenujte pet najpomembnejših projektov, ki ste jih izvedli v zadnjih petih letih sami ali s partnerji izvedli na področju aktivnosti Trajnosten regijski razvoj. Podobno vprašanje se postavi tudi na naslednjih področjih aktivnosti: Varovanje narave in vzdrževanje krajine, Trajnosten turizem in oddih, Okoljsko izobraževanje in komunikacija. Pride lahko do prekrivanja področij aktivnosti, na katere se nanašajo, zato se odločite v katero področje aktivnosti boste projekt najbolje uvrstili. Prosim, projekta ne omenjajte dvakrat.
Če kateri izmed parametrov (znesek ali partner) ni pomemben za projekt ali ni mogoče podati odgovora, pustite prazno.
- **Vprašanje 87:** Prosim, navedite vaše najpomembnejše partnerje na področju aktivnosti Trajnosten regijski razvoj in na kratko opišite vrsto sodelovanja (primer: polletni sestanki). Če ne opišete sodelovanja, vprašanje ne bo priznано kot odgovorjeno.